
Debat 2018 - 2019

Reflexions sobre les polítiques forestals del bosc privat a Catalunya¹

Índex

Primera part. Dades generals (Pàgina 4)

- Superfície forestal privada
- Estructura de la propietat privada forestal
- Principals espècies forestals
- Sobre la indústria catalana de primera transformació
- Producció potencial dels boscos privats catalans
- Els beneficis de la propietat forestal
- Millorar la rendibilitat
- El cas del propietari silvicultor
- Breu resum sobre les dades generals

Segona part. Breu recorregut per la història política dels boscos de propietat privada a les Espanyes (Pàgina 15)

- La propietat del bosc
- Primera política forestal del bosc privat. Consolidació dels drets de propietat
- Les monarquies absolutes i la intervenció forestal reial
- El liberalisme. Els béns són per les persones i no les persones per els béns
- El naixement de la silvicultura i dels prejudicis forestals contra la propietat privada dels boscos
- Dificultats per la consolidació d'un estat lliberal modern a les Espanyes. Desamortització i creació d'una administració forestal. Retorn a la lliure disposició de la propietat privada forestal
- Els intents de regulació dels boscos privats entre 1885 i la segona República
- La Generalitat republicana. Prioritat a la regulació dels boscos privats
- El franquisme. Reforçament manifest de l'autoritarisme forestal
- Es produeix la descentralització. La política forestal passa a les comunitats autònomes

¹ Pendent de correcció lingüística

Tercera part. Les polítiques del bosc privat a la Catalunya autonòmica (1980 - 2018) (Pàgina 32)

- El traspàs de competències, infraestructures, personal i pressupostos
- La construcció d'una política forestal
- La Llei Forestal de Catalunya
- L'aplicació de la Llei forestal a l'àmbit de la propietat privada forestal
- El Consell Rector del Centre de la Propietat Forestal
- Els instruments de planificació forestal del bosc privat
- El Pla Tècnic de Gestió i Millora Forestal
- La silvicultura tradicional i la silvicultura intensiva per a l'obtenció de fusta i llenya
- El mercat i la indústria de primera transformació
- El finançament del bosc privat
 - Aportacions de la Generalitat de Catalunya
 - Beneficis fiscals
 - Oferta de serveis
 - Subvencions
 - Beneficiaris dels ajuts
 - Dotació econòmica
 - Aportacions suficients o insuficients?
 - Distribució territorial
 - Orientació silvícola dels ajuts
 - Quins es el sentit d'aquests ajuts? A qui van adreçats exactament?
 - Aportacions privades
 - Col·laboració d'altres administracions
 - El programa de gestió associada de la Diputació de Barcelona
- Els resultats de la política forestal del bosc privat de la Generalitat de Catalunya

Quarta part. Síntesi, anàlisi i propostes (Pàgina 54)

Compendi de condicionants

- Condicions naturals
- Condicions estructurals
- Condicions econòmiques
- Condicions polítiques
- Condicions silvícoles
- Condicions sociològiques

Observacions sobre l'actual política forestal catalana del bosc privat

- Ordenament dels terrenys forestals
- Conservació i aprofitament adequat dels recursos naturals
- Producció de primeres matèries
- Manteniment de les condicions que permeten l'ús recreatiu i cultural dels terrenys forestals

Algunes reflexions sobre altres aproximacions als problemes forestals del bosc privat a Catalunya

- Reestructuració de la propietat i de l'oferta
- Ampliació dels coneixements silvícoles i organització de la informació
- Canvis en l'àmbit del planejament, en els seus objectius i en la participació
- Passar d'una actitud de control a una de cooperació

El futur del bosc privat

Annex 1. Dades generals, quadres estadístics (Pàgina 74)

- Superfícies
- Distribució de la propietat forestal privada
- Principals espècies forestals
- Producció potencial dels boscos catalans
- Costos, preus i beneficis

Annex 2. Ajuts al bosc privat, estadístiques (Pàgina 96)

- Mitjana anual de propietaris beneficiats pels ajuts
 - Diferència entre lo atorgat i lo certificat
 - Importa màxims subvencionables. Bases reguladores programa de desenvolupament rural 2014 – 2020
 - Percentatge de sol·licituds d'ajuts no ateses. Període 2001-2018
 - Distribució territorial dels ajuts superiors al 4% de la dotació total. Període 1994-2013
 - Convocatòria 2017
 - Distribució final de la convocatòria 2017
 - Actuacions silvícoles 2017
 - Instrument d'ordenació (IOF) vigents, 2017
 - Programa de Restauració i Millora Forestal. Associacions de propietaris forestals i ajuntaments participants
-

Primera part. Dades generals

Superfície forestal privada

La superfície forestal privada catalana, es a dir, els terrenys ocupats per els boscos, altres formacions vegetals i els erms naturals de propietat no pública, ocupa 1.519.467 ha², el 47% de la superfície de Catalunya (3.210.800 ha). El 76,50% de la superfície forestal es de titularitat privada.

L'àrea ocupada per el bosc privat, es a dir, per la superfície forestal arbrada, es de 1.035.848 ha, el 66% de la superfície forestal privada. El 77% dels boscos catalans (superfície forestal arbrada) son de propietat privada.

Així, doncs, a Catalunya predomina la propietat privada sobre la pública, tant en superfície forestal, com en superfície forestal arbrada (boscos). Aquesta situació també es dona en altres països com: Àustria, Itàlia, Finlàndia, França, Noruega o Regne Unit.

Totes les comarques catalanes tenen superfície forestal ³. En el 88% d'aquestes 43 comarques predomina la propietat privada forestal, i en el 63% d'elles la superfície privada es de mes del 90% de la forestal total. Solament a cinc comarques, les del: Pallars Sobirà, Cerdanya, Alt Urgell, Alta Ribagorça i Val d'Aran hi predomina el bosc públic

Superen les 70.000 ha de propietat privada: Alt Empordà, Alt Urgell, Bages, Berguedà, Osona, Selva i Solsonès. No arriben a les 15.000 ha de titularitat particular: Alta Ribagorça, Baix Penedès, Barcelonès, Cerdanya, Garraf i Pla d'Urgell.

Estructura de la propietat privada forestal

A Catalunya, segons el cadastre, hi ha un total de 221.779 propietaris forestals privats⁴.

El 98,7% d'aquests propietaris (219.015) tenen una superfície forestal inferior a les 100 ha. El 1,2% (2.620) tenen propietats compreses entre les 100 i les 500 ha. i, finalment, el 0,1% (144) tenen finques de més de 500 ha⁵.

² Font: Memòria 2016 del Centre de la Propietat Forestal (CPF). Aquest valor no coincideix amb el d'altres inventaris forestals (veure a l'annex 1 el quadre 1.1). S'ha escollit aquest número per que les dades sobre el bosc privat provenen fonamentalment d'aquesta organització.

³ Veure a l'annex 1 el quadre 1.1.2

⁴ Estructura de la propietat forestal privada a Catalunya (CPF). Veure a l'annex 1 el quadre 1.2.1

⁵ Veure a l'annex 1 el quadres 1.2.3 i 1.2.4

El primer grup posseeix el 58,5% de la superfície forestal privada, mentre que el segon i el tercer son els amos, respectivament, del 32,2% i el 9,3% restants.

Es poden fer altres intervals, mes o menys significatius segons les polítiques que es vulguin desenvolupar o analitzar. Així, per exemple, si considerem el quadre A observem que:

Quadre A **Distribució de la superfície forestal privada de Catalunya per intervals de superfície, en ha**

Tipus de propietat	Nombre de propietaris	% propietaris	Superfície ha	% superfície
Propietat privada de < 25 ha	211.234	95,2	486.160	33
Propietat privada entre 25 i 100 ha	7.781	3,5	382.742	26
Propietat privada entre 100 i 300 ha	2.330	1,1	368.808	25
Propietat privada > 300 ha	434	0,2	247.191	16
TOTAL	221.779	100	1.484.901	100

Font: Elaboració pròpia a partir de Estructura de la propietat forestal a Catalunya. CPF (2010)

- El 95,2 % dels propietaris forestals tenen menys de 25 ha de propietat, i posseeixen el 33% de la superfície forestal privada
- El 3,5 %, tenen entre 25 i 100 ha i sumen el 26% de l'esmentada superfície
- El 1,1 %, son propietaris amb finques situades a l'interior del interval 110 – 300 ha i reuneixen el 25 % de l'àrea forestal particular
- El 0,2 %, restant, son detentors de finques de mes de 300 ha, que engloben el 16% del domini forestal personal.

També es pot llegir aquest quadre d'altres maneres, per exemple, podem dir que el 95,2% dels propietaris, que tenen menys de 25 ha, sumen el 33% de la superfície forestal privada; i que el restant 4,8 % de propietaris amb mes de 25 ha engloben el 67% d'aquesta superfície privada.

En qualsevol cas, es pot afirmar que existeix un gran desequilibri entre les dimensions de les propietats i un predomini clar de les finques menors de 25 ha.

La cosa pot complicar-se més si es té en compte que el 52% de tots els propietaris forestals de Catalunya (115.532) té finques de menys de 1 ha⁶.

El gruix de superfície forestal està en mans dels propietaris situats a l'interior de l'interval 25 – 300 ha. Ja que, tot i sumar només el 4,6 dels propietaris particulars, posseeixen el 51% de la superfície forestal privada.

En general, la propietat forestal catalana pertany a persones físiques. Cal destacar, però, que en els darrers decennis s'ha incrementat la multipropietat que ja arriba al 15% de la superfície forestal privada. Aquest fet, incrementa la complexitat de la gestió de molts boscos.

Principals espècies forestals

Cinc espècies forestals dominen el 66% del bosc català privat. El pi blanc, el pi rajolet, la pinassa, l'alzina i el roure són els arbres dominants en el 28; 14; 11, 10 i 8 per cent, respectivament, de la superfície forestal privada⁷. L'alzina surera, de la que s'aprofita l'escorça, va jugar un paper molt important en el procés d'industrialització de Catalunya i ocupa actualment, com espècie dominant, un 6% de la superfície forestal arbrada.

Al restant 28% i trobem altres coníferes i planifolis (pi negre, faig, castanyer, avet i altres) que ocupen superfícies inferiors al 3%.

El 62% de la superfície que ocupen totes les espècies dominants està per sobre de pendents del terreny del 35%⁸. En particular ho estan:

- El 57% de pi blanc
- El 74% de pi roig
- El 60% de pinassa
- El 57% d'alzina
- El 76% de roure

Indubtablement, això no afavoreix la rendibilitat de l'aprofitament més tradicional del bosc, la fusta, ja que per sobre del 35% de pendent, els costos d'explotació poden arribar a incrementar-se fins a un 54%⁹

Aquests tipus de fusta són consumits per la indústria de primera transformació del país de la forma següent:

- Pins: Fabricació de Palets, 65%; Fusta estructural i de construcció, 12%; Trituració, 9%; Pals, 3%; altres, 11% (Generalitat Catalunya 2010)
- Alzina i roure: Llenyes, 100%

⁶ Veure a l'annex 1 el quadre 1.2.3

⁷ Inventari Ecològic i Forestal de Catalunya. Veure a l'annex 1 el quadre 1.3.1

⁸ Veure a l'annex 1 el quadre 1.3.4

⁹ Veure a l'annex 1 el quadre 1.5.6

La resta de la important indústria de segona transformació existent importa pràcticament el 100% de la fusta que consumeix.

Sobre la indústria catalana de primera transformació

Catalunya va tenir una indústria productora de cel·lulosa per paper i una indústria de fabricació de taulers aglomerats, avui desaparegudes, que garantien una demanda anual important de fusta per trituració, encara que els beneficis que reportava aquest consum als propietaris no era per tirar coets. Aquests tancaments han reduït en un 40% la fusta que consumien aquest tipus d'establiments industrials l'any 1979.

Actualment la indústria de primera transformació més importants es el serrat de fusta, que treballa unes 600.000 t anuals de fusta i es dedica a elaborar, fonamentalment, productes amb poc valor afegir, com els palets pel transport.

El nombre de serradores s'ha reduït en els darrers anys. El 70% de les empreses consumeix menys de 18.000 t a l'any i solament tres serradores superen les 50.000 t anuals.

Es pot dir sense por d'equivocar-se que la indústria de primera transformació de la fusta està poc desenvolupada a Catalunya i que treballa amb marges molt petits, el que dificulta enormement que els preus que es paguen als productors puguin millorar a mig termini.

Aquesta situació marca la productivitat, els aprofitaments i els beneficis dels boscos privats catalans. Sense un canvi sensible a aquesta realitat serà difícil variar les dades de producció, que veurem a continuació, tant en quantitat i qualitat, com en valor econòmic.

Producció potencial del boscos catalans privats

Els boscos donen serveis a la societat de caràcter ambiental, social i econòmic. Molts d'ells son difícils de valorar perquè no existeix un mercat que els hi posi preu, com algunes funcions ambientals i paisatgístiques. D'altres son productes que s'han aprofitat des que els homes van aparèixer, com la fusta, els fruits, els bolets, la pega, el farratge, les escorces i altres. En aquest treball ens referirem exclusivament a la producció de fusta i llenyes, reconeixent, però, que hi ha altres produccions i beneficis que han de tenir-se en compte.

La producció mitja de les principals espècies forestals catalanes es la següent¹⁰:

- Pi blanc 1,97 t/ha/any
- Pi roig 2,21 t/ha/any
- Pinassa 2,36 t/ha/any

¹⁰ Veure a l'annex 1 el quadre 1.4.1

- Alzina 1,90 t/ha/any
- Roure 1,94 t/ha/any

En general aquestes xifres coincideixen, mes o menys, amb les d'altres parts semblants de la mediterrània. Ara be, estan a molta distància de la mitja de 16 t/ha/any que produeixen els eucaliptus a Galícia o de les 5,2 t/ha/any que rendeixen les millors pinedes de pi pinastre de les Landes. També son lluny de les produccions tropicals. Així, es la realitat mediterrània.

Aplicant aquests valors mitjos a les diferents superfícies privades que ocupen les espècies forestals del país obtenim una producció potencial teòrica¹¹ del bosc particular de 2.147.770 tones anuals de fusta amb escorça. Es a dir, mes del doble del que sembla que s'obté actualment.

El beneficis de la propietat forestal

La manca d'estadístiques forestals i la opacitat del mercat de productes forestals, fa molt difícil determinar els guanys dels propietaris forestals per la venda de la fusta dels seus boscos. Per poder donar un cert valor als beneficis de la propietat per a la venda de fusta, hem establert uns preus mitjos a partir de les subhastes en peu de fusta en boscos de propietat municipal gestionats per la Direcció General d'Ecosistemes Forestals i Gestió del Medi de l'any 2017¹².

Fent un exercici teòric, molt especulatiu, hem aplicat aquests beneficis o, el que es el mateix, el que es paga per la fusta dreta abans de tallar-la, a la producció potencial de les principals espècies forestals del país. En el ben entès que els treballs de tallada, arrossegament i transport es considera que no els fa la propietat sinó que s'encarreguen a tercers.

Quadre B Beneficis econòmics potencials per espècies

Espècie dominant	Superfície forestal privada ha	Producció potencial (t/any)	Preu a peu dret €/t	Beneficis potencials anuals i teòrics del bosc privat català €/any
Pi blanc	302.260	595.452	3	1.786.356
Pi roig	146.344	323.420	24	7.762.080

¹⁰ Veure a l'annex 1 el quadre 1.4.2

¹² Veure a l'annex 1 els quadres 1.5.1, 1.5.2 i 1.5.3

Pinassa	118.332	279.264	21	5.864.544
Alzina	107.834	204.885	20	4.097.700
Roure	29.814	57.839	18	1.041.102
Resta	365.015	686.910	10	6.869.100
TOTALS	1.069.599	2.147.770		27.420.882

D'acord amb aquest raonament, que ja hem indicat que te molt d'especulatiu, però que ens dona un ordre de magnitud significatiu, els beneficis anuals potencials per la propietat, per l'aprofitament de la fusta a peu dret de tots els seus boscos, podria arribar als 27.420.882 €, que representa un valor mig anual de 26 € per ha, que molts consideraran una xifra optimista.

La producció potencial venuda, es a dir la pagada a peu de fabrica o serradora, sempre dins del supòsit amb el que estem especulant, estaria al voltant dels 100 milions d'euros anuals, una quantitat allunyadíssima de la producció venuda de la majoria de sectors econòmics de Catalunya, que depassen àmpliament els mil milions d'euros anuals.

Si analitzem els beneficis anuals de la propietat de tot Catalunya, d'acord amb una producció mitja que considerem, generosament, de 2 t/ha/any, i d'acord amb un benefici mig per la propietat, molt optimista, de 26 €/t de fusta a peu dret, obtenim per a finques de diferent superfície les rendes següents (Quad. C)

Quadre C

Benefici potencial anual teòric de les propietats forestals catalanes segons la seva superfície

Superfície propietat ha	Producció mitja anual (1) t/ha/any	Benefici mig anual propietat (2) €/any	Benefici anual menys despeses general, costos producció i impostos(3) €/any
1	2	52	42
5	10	260	208
25	50	1.300	1.040
100	200	5.200	4.160

200	400	10.400	8.320
300	600	15.600	12.480
500	1000	26.000	20.800

1 Es considera una producció mitja general de 2 t/ha/any

2 Es defineix un benefici mig de 26 €/t a peu dret, valor extraordinàriament optimista

3 Es valoren les despeses generals i els costos de producció en una mitja general del 20% del benefici brut

Aquestes dades no es poden comparar amb els rendiments de l'agricultura. Una ha de blat dur, per exemple, pot produir 3.000 Kg any, que al preu de 0,25 €/kg genera uns beneficis bruts anuals de 750 €/ha. El contrast amb els 52 € de mitjana que produeix una hectàrea forestal, en les condicions del quadre C, és enorme. Exactament, un 1.606% més en favor de la producció agrícola. Si sumem a aquesta diferència la gran distància entre els ajuts agrícoles de la UE i els ajuts forestals que es deriven dels programes de desenvolupament rural de la mateixa Comunitat, la distància s'incrementa. És absolutament necessari tenir en compte aquestes dades per dissenyar qualsevol política forestal del bosc privat i, també, públic.

D'una manera molt superficial, considerant el quadre anterior i, per tant, els supòsits de que: la producció mitja anual es de 2 t/ha/any; el benefici mig es de 26 €/t de fusta en peu; i les despeses de producció i generals són el 20% del benefici brut. Considerant, també, que els propietaris han rebut els boscos per herència i no han hagut de fer cap despesa al respecte, resulta que:

- Els propietaris de més de 500 ha tindrien una renda equivalent a un sou de catorze pagues de 1.485 € al mes
- Les propietats de 100 a 200 ha no superarien una renda anual de 594 €, i les de 300 ha tindrien una renda anual mitja de 12.480, equivalent a un sou amb 14 pagues de 891 €
- Per la majoria de propietaris (95,24%), amb menys de 25 h, la seva renda anual no passaria dels 1000 €/any, que equivalen a un sou de 14 pagues de 71 € al mes

Es indubtable que, actualment, el bosc com a negoci no té gran volada.

En general, les dimensions de les finques no permeten tallar anualment, i en conseqüència les rendes forestal no són anuals, sinó que són diferides. Per això, quan es fa un aprofitament s'acumulen les produccions mitges d'uns quants anys. Així, per exemple, una finca de 100 ha, que produeix 200 t anuals, si es talla cada 50 anys pot produir en el moment de la tallada 10.000 t, que d'acord amb els beneficis indicats al quadre representen 208.000 € nets. Com que, sovint, les despeses de producció no existeixen i les despeses generals són baixes, alguns propietaris poden quedar satisfets amb aquesta quantitat, que repartida en els anys que no s'ha tallat representa, tanmateix, 4.160 € a l'any. Com més petita és la propietat, més es redueixen, com és lògic, els beneficis, fins el punt de que les que

produeixen menys de 1.000 € a l'any i, també, moltes de les que en produeixen menys de 8.000, un cop tallades, si es tallen, queden abandonades fins que de forma natural es tornin a carregar de fusta.

Atès que les tallades arreu no son permeses, aquestes 100 ha no es podrien tallar totalment, sinó que caldria deixar uns arbres pare per assegurar la regeneració. Això, per descomptat, reduiria els beneficis esmentats de 208.000 €, com a mínim en un 15%, quedant per tant en 176.800 €.

Aquesta realitat es molt significativa, perquè ens indica que el 98 % de les finques forestals particulars de menys de 200 ha, que sumen el 73% dels boscos privats catalans, donen unes rendes ínfimes i no si practica altre silvicultura, com ja hem comentat, que la recol·lecció, quan si fa alguna cosa.

En definitiva mal negoci individual, tot i no haver fet cap inversió per comprar la majoria de finques.

Millorar la rendibilitat

No es gens fàcil millorar l'escassa rendibilitat econòmica actual dels boscos catalans. Per intentar-ho, molts experts pensen que seria important treballar en sis direccions:

- Formar unitats de producció, com mes grans millor, que superessin, per exemple, les 20.000 ha. Això suposaria, per una associació de propietaris, uns ingressos bruts anuals de 40.000 € x 26 €/t = 1.040.000 € anuals, i beneficiar-se de millors preus d'aprofitament.
- Valoritzar els productes i garantir-ne la qualitat
- Augmentar la productivitat amb una silvicultura adequada, una recerca pensada i uns professionals ben preparats
- Reduir els costos de producció, explotació i transport.
- Afavorir un mercat transparent i una indústria transformadora de qualitat.
- Repensar la política fiscal i els incentius al sector

Si l'associació, de que acabem de parlar, realitza directament els treballs, i s'aconseguís reduir les despeses de producció, explotació i transport, a través d'un esforç d'enginyeria important, el 26 €/t que em considerat com a benefici mig per a la propietat (preu de la fusta a peu dret) podria incrementar-se. Imaginem que aconseguim passar dels 26 €/t als 36 €/t. En aquest cas les 20.000 ha hipotètiques de l'associació de propietaris que s'ha comentat, obtindria anualment una quantitat bruta de 1.440.000 €, incrementant en quasi un 39% la quantitat anterior.

El cas del propietari silvicultor

Si tots els propietaris realitzessin directament els treballs a les seves finques i, per tant no els encarreguessin a tercers, com es costum majoritària, llavors la quantitat bruta anual recaptada per el conjunt de propietaris catalans per la venda de tots els productes pujaria, com ja hem dit, a aproximadament uns 100 milions d'euros.

Es a dir, un 263% més que si fessin el treball uns tercers, encara que, es veritat, aquí hauríem de restar d'aquest benefici brut el conjunt de costos associats al tallar, arrossegar, classificar i transportar, però no el benefici industrial de les empreses que fan treballs d'aprofitaments, ni, en molts casos, un percentatge dels sous, si part de la feina la fes directament el silvicultor

En el cas de l'associació de propietaris que s'ha comentat es passaria de 1.040.000€ anuals bruts a 1.880.000 €, un 71% més. En el supòsit d'una finca de 100 ha es passaria de 5.200 € bruts a l'any a 9.400 €.

En general, si els aprofitaments els realitza total o parcialment un propietari silvicultor o una associació, la possibilitat d'augmentar els beneficis, sempre que hi hagi una bona gestió, pot millorar notablement.

Si els treballs es realitzen a través de empreses rematants, la reducció de les seves tarifes està molt relacionada amb les dimensions de les unitats de producció. Com més gran sigui l'àrea a aprofitar, més gran és l'estabilitat en el treball anual i en el volum a aprofitar, el que pot beneficiar la qualitat del treball, la mecanització i, per tant, els costos d'aprofitament.

Breu resum sobre les dades generals

L'espai que ocupa la superfície forestal privada, quasi arriba al 50% de l'extensió de Catalunya. Això dona un gran pes als boscos particulars alhora de prendre decisions sobre: l'ordenació del territori; les polítiques ambientals; i la qualitat de vida dels ciutadans.

També és interessant constatar, que la propietat privada forestal té a les seves mans el 76,50% de la superfície forestal del país, i que, per tant, el gruix de les polítiques forestals ha d'adreçar-se a aquest àmbit.

Cal destacar que el nombre de propietats forestals privades a Catalunya és de 221.779. Aquesta xifra ens indica, en primer lloc, que el 50% del sol del País està en mans del 3% de la població; i, en segon lloc, que és difícil tirar endavant qualsevol política que comporti aportació de diner públic i altres compromisos sense el vist i plau del 97% restant.

Malauradament, la productivitat dels boscos catalans és baixa, com correspon a l'àrea mediterrània. A aquesta baixa productivitat, cal afegir-hi la situació actual de la indústria de primera transformació, que, en general, produeix productes amb un valor afegit molt baix. Aquestes dues circumstàncies fan que els beneficis que obté la propietat per la fusta dels seus boscos siguin modestos i no hi hagi expectatives a mig termini de que la situació pugui canviar. Cal alertar, en aquest sentit, que la producció de biomassa, que requereix un producte regalat o molt barat, no solucionarà la baixa remuneració dels boscos privats.

La distribució de la dimensió de les propietats forestals, que en un 98,7% són inferiors a 100 ha i en un 95,2 % inferiors a 25 ha, tampoc facilita l'existència d'unitats productives racionals i productives, i aboca a la manca de silvicultors i

silvicultura, a la recol·lecció i, en definitiva, a l'abandonament de com a mínim del 60% dels boscos privats.

Catalunya, te a mes, una important industria de segona transformació, que importa pràcticament el 100% de la fusta que consumeix. Això, incideix molt negativament en la nostra balança comercial que es clarament deficitària.

Totes les decisions polítiques sobre els boscos privats catalans haurien de fonamentar-se en aquestes dades. Altrament, els plans que es puguin aprovar, esperem que amb el major consens possible, fracassaran inevitablement.

La política forestal pot enfocar de diferents maneres aquestes circumstancies o no enfocar-les en absolut. A continuació, a la segona part, s'analitzaran les polítiques que al llarg de la historia han tingut per objecte el bosc privat i les seves circumstancies, posant un èmfasi especial, a la tercera part, a la seva evolució a Catalunya, des de la recuperació de la Generalitat, l'any 1980, fins el dia d'avui (2018).

Segona part. Breu recorregut per la història política dels boscos de propietat privada a les Espanyes

La propietat del bosc

La possessió d'un bosc, per una col·lectivitat o un individu, és el que entenem, de forma genèrica, com a propietat forestal. Aquesta propietat sol denominar-se pública, quan pertany a institucions oficials, i privada, quan correspon a persones físiques o jurídiques

Fa 50.000 anys, quan l'aparició del homo sapient, sembla que els boscos no tenien propietari, encara que això no deixa de ser una especulació, perquè no existeixen dades ni evidències sobre el tema. D'aquí que alguns afirmen, també amb pocs fonaments, que la propietat privada de la terra ha existit sempre.

Ara bé, a partir d'estudiar el que passava en algunes comunitats preromanes i diferents agrupacions indígenes, s'ha elaborat una teoria molt estesa, indubtablement controvertible, que suposa que quan l'home va domesticar algunes plantes i animals i es va establir en comunitats sedentàries, la propietat de la terra va ser primer col·lectiva, conreada i posseïda en comunitat, i després va passar a ser familiar i individual; en ocasions d'un sol propietari, com a l'antic Egipte on tota la terra era propietat del faraó; i en altres de molt pocs, per exemple des de l'edat mitja fins a la revolució francesa, a Europa, quan pertanyia al rei, a l'aristocràcia i a l'església.

Sembla poder afirmar-se que a les societats, sobretot quan l'agricultura és la activitat principal, el domini de la terra i el poder són inseparables. És més, alguns historiadors afirmen que des del Neolític la conquesta de terres fèrtils ha estat l'objectiu principal d'emperadors, reis, prínceps, dignataris eclesiàstics i terratinents, per acumular riqueses i poder.

Però, aquesta voluntat de poder no esgota els continguts i les discussions sobre la propietat, que és polièdrica. Un dels temes més freqüents ha estat el preguntar-se si pel conjunt de la societat és més beneficiosa la propietat comunal o la privada. Molts savis, diuen que tot problema pot reduir-se a una discussió entre Plató i Aristòtil, i en aquest cas hem de donar-los la raó, perquè, és cert, Plató argumenta sobre les bondats de la propietat comuna i Aristòtil fa el mateix sobre la hisenda privada. Després d'ells molts d'altres han participat, amb arguments diferents i contraposats, a la controvèrsia, com: Sant Ambrosi, Sant Tomàs, Luter, Calví, Rousseau, Hobbes, Locke, Owen, Saint-Simon, Marx, Proudhon i molts més. La vitalitat del debat, que sempre està present, fluctua segons les èpoques. Els partidaris dels beneficis de la propietat privada s'han imposat quasi sempre, però no han aconseguit eliminar les propietats públiques.

En conseqüència, als boscos europeus predomina, actualment, la propietat privada del bosc, que conviu amb propietats municipals, estatals, veïnals i d'altres tipus, de

caràcter públic. També és cert que aquesta propietat privada no és sempre individual sinó que sovint és associada, com quan pertany a una societat anònima, una comunitat de béns, una cooperativa, una agrupació de propietaris o a una comunitat indivisa, formada, en general, per un llarg llistat d'hereus. En aquests casos, la propietat té un caire que podríem qualificar de semi-comunal. En els boscos europeus conviuen tranquil·lament, si més no en aparença, els avantatges platònics i aristotèlics de la propietat. Això, és un fenomen extraordinari que no passa amb tanta contundència en altres àmbits, com el de l'agricultura, per exemple, on la propietat privada és gairebé total.

Això, a la llarga, ha afavorit l'existència d'un patrimoni públic, allunyat de quasi tota especulació i dels mercats; i gestionat de forma centralitzada per l'estat.

Primera política forestal del bosc privat: Consolidació dels drets de propietat

La política forestal del bosc privat, des de l'imperi romà fins a la consolidació dels sistemes democràtics, és bàsicament un procés orientat a prendre decisions a favor dels interessos i objectius d'un grup o d'una autoritat, sigui un senat, un emperador, un rei, un senyor feudal, l'elit de l'església, les monarquies absolutes, els terratinents o qualsevol altre.

Des de l'antiguitat clàssica, haurien de passar molts segles per a que la política, si més no teòricament, esdevingués una tasca molt més participativa que garantís l'interès general i el bé comú de la majoria dels ciutadans, no exclusivament d'una minoria. Clar que això exigeix un acord net i diàfan de la societat sobre el que s'entenen per interès i bé comú; i, aquesta és una tasca difícil, perquè el contingut d'aquests conceptes varia amb freqüència, i perquè, sovint, els més poderosos aconseguen que s'identifiqui el seu profit amb el que convé al comú de ciutadans i, llavors, avui pau i demà glòria.

Des de l'invent de l'agricultura i la ramaderia, tothom va veure clar que les rendes que aquestes activitats oferien eren molt superiors a les que podia produir el bosc. Per això, per a les civilitzacions més antigues i, entre elles, les clàssiques grega i romana, el més important era transformar els boscos, allà on era possible, en terres per conrear o per pasturar. No es tractava de negar que el bosc produïa beneficis importants per a la societat, sinó que es tractava de cercar el màxim benefici pels propietaris de la terra que es treballava.

En aquestes circumstàncies els romans que llauraven les terres, directament o a través d'esclaus, pressionaven i pressionaven perquè es reconegués el dret que tenien a posseir unes terres que o bé havien estat ocupades o bé havien estat cedides pel govern de Roma. Volien que es reconegués aquest dret que consideraven absolut i inalienable. Durant la república es funden les primeres bases sobre el dret de propietat i després es desenvolupen aspectes que hi són molt lligats, com, entre d'altres, el dret d'ús, l'usdefruit, els drets de successió o el dret de possessió, que fins aquell moment exigia la presència constant en el lloc, ja que si s'abandonava un territori, s'abandonava el dret de propietat.

La política del bosc privat en aquells moments és una política de defensa i consolidació de la propietat. D'una propietat il·limitada, absoluta i exclusiva. Ara bé, aquest dret infinit de la propietat topa de seguida amb el mateix poder que tenen els veïns que l'envolten, i obliga a establir limitacions al seu exercici: primer respecte de les partions, després en relació a la circulació de les aigües, que no es poden variar si perjudiquen als propietaris de més amunt o de més avall i, més endavant sobre moltes altres coses.

Els romans enceten, també, el debat sobre l'acumulació de la propietat de la terra. Alguns refusen la seva concentració en mans de pocs propietaris perquè elimina els agricultors petits i mitjans i els porta a la semi-esclavitud o perquè concentra el poder en poques mans. D'altres, pròxims al poder, no volen cap límit. Els primers intents d'equilibrar la propietat acaben malament: els germans Graco són assassinats, i Cèsar, que també s'ha preocupat pel tema, pateix el mateix destí.

En els primers anys del cristianisme, els pares de l'església refusaven la propietat privada i l'acumulació de béns, cosa que desagradava a alguns emperadors romans, i per descomptat als terratinents, que varen promoure entre tots un estol de màrtirs enorme. Poc a poc, l'Església oficial va anar variant la seva posició fins que amb Sant Tomàs d'Aquino es reconciliaren els plantejaments bíblics amb la propietat privada.

La dissolució de l'Imperi romà va deixar una estructura agrària formada per grans latifundis en mans de poques persones, bona part de les quals havien marxat de les ciutats en decadència i s'organitzaven cada vegada més al marge del poder central.

L'entrada de tribus de més enllà del Rin no va modificar substancialment aquesta situació. A l'emperador el va substituir un rei franc, visigot o el que fos, i es va fer un repartiment de latifundis entre la vella població romana i els nousvinguts, i la cosa va anar funcionant sota la direcció de les famílies terratinents.

A la península Ibèrica, les decisions públiques sobre els boscos privats seguien sent les de defensar els drets dels propietaris enfront de robatoris, incendis o usos fets sense la seva autorització. Un bon exemple d'aquesta defensa són les normes recollides al visigot *Llibre Jutge (Liber Iudiciorum)*, de l'any 654.

A l'Edat mitjana, els àrabs, que van ocupar la península, van mantenir la propietat de les finques de jueus i cristians, si pagaven uns impostos determinats, i es repartiren la resta de terra capturada a través de concessions, que no suposaven autoritat sobre els habitants, i que al no existir el dret de primogenitura va crear una estructura de petits terratinents, en la que no existien els grans latifundis; els cristians, que des dels comtats, on imperava el règim feudal, iniciaren la conquesta de les terres islàmiques, repartien les terres ocupades entre el rei, si n'hi havia, i els senyors que havien participat en les batalles, tant dignitats eclesiàstiques com nobles, que, normalment, tenien aquesta condició per la terra que posseïen.

Els afavorits per aquest repartiment conreen la terra a través de concessions que fan a altres persones, sense perdre mai la propietat i amb autoritat sobre la gent. Aquestes adjudicacions poden ser per arrendament, per exemple a Castella i

Andalusia; o per emfiteusi (arrendament vitalici), com a Catalunya. Aquestes modalitats determinaran, en bona part, la futura distribució de la propietat de la terra. En el primer cas afavorirà els grans latifundis i en el segon cas una estructura més repartida.

Aquestes adjudicacions porten aparellades moltes vegades l'atorgament als veïns d'alguns beneficis, com els boscos i pastures comunals. La regulació d'aquests boscos comunals pels seus veïns propietaris, i les ordenances reials pels boscos regis, per evitar el seu mal ús, constituïran la primera política forestal coneguda, que durarà molts segles. Aquesta serà una política sobre el que hem denominat bosc públic, però el bosc privat, que forma part dels grans latifundis de la noblesa i l'església o de les antigues emfiteusis redimides, sovint de caràcter agroforestal, que normalment anomenem masos, no tindran altres limitacions que les que garanteixin, sigui com sigui, el manteniment i conservació d'uns patrimonis particulars.

Les monarquies absolutes i la intervenció forestal reial

L'ordre feudal va patir una greu crisi durant el segle XIV, a causa del descens demogràfic provocat per les males collites, les guerres i la pesta negra. Moltes terres quedaren sense conrear i el poder dels senyors s'afeblí. Aquesta situació va enfortir els monarques, que durant els segles XVI, XVII i XVIII varen poder governar de forma absoluta, sense haver de respondre davant de ningú pels seus actes, sense divisió de poders, sense cap llei per sobre de la seva autoritat centralitzada. Les Espanyes, França i Anglaterra són bons representants d'aquesta modalitat de govern. I alguns opinen que on hi ha hagut autoritarisme i centralisme sempre en queda alguna o molta cosa.

Els boscos catalans, seran els primers de la península en quedar sotmesos a unes ordenacions forestals reials, promulgades pel Lloc Tinent General de Catalunya, Miguel de los Santos de San Pedro, l'any 1627. El seu objectiu específic és el de subministrar a les drassanes de Barcelona la fusta necessària per a la construcció de galeres i altres vaixells "necessaris per al servei del rei (és a dir, per mantenir el seu poder naval), la custòdia dels béns i ports, i per a la conservació de la santa fe catòlica i de tota la cristiandat". Aquest veritable projecte de política forestal per als boscos catalans, tant públics com privats, durarà fins a ben entrat el segle XIX. Els encarregats de marcar els arbres, tallar-los quan s'escaigui i pagar als seus propietaris, seran els comissaris reials que depenien del superintendent de les drassanes. Els propietaris privats que malden per al lliure exercici dels seus drets veuran com el reialme irromp de forma decidida en el control de l'aprofitament dels seus boscos, i molts es queixaran amb més o menys èxit dels abusos d'alguns d'aquest funcionaris.

Per a determinats experts, les ordenacions són un catàleg dels principals problemes que tenien els boscos catalans, i una llarga llista de penes duríssimes per als que els fomentaven. És una normativa especialment punitiva, que marca el rumb a les que la seguiran.

Durant la primera meitat del segle XVIII la monarquia de les Espanyes continua obsessionada en gestionar els boscos en benefici d'uns vaixells que considera imprescindibles per salvaguardar la integritat territorial, les connexions amb els territoris d'ultramar i el comerç marítim. De fet, aquesta és la conseqüència lògica de la creació de la marina de guerra reial (1710) i dels arsenals de Cartagena, Cádiz i El Ferrol, que des del seu naixement es varen fer càrrec, a través del seu personal militar, de l'exploració d'extenses àrees de boscos per calcular la fusta amb què podia comptar la Marina, substituint, en el cas de Catalunya, els antics controls de les drassanes de Barcelona.

El rei, per assegurar l'abastiment de fustes a l'armada, prepararà un instrument jurídic per controlar el bosc i la seva regeneració, semblant al que ja regia a Catalunya, que afectarà propietat pública i privada. Aquesta eina es denominarà "*Ordenanza que su Majestad (Dios le guarde) manda observar para la Cría, Conservación, Plantíos y Corta de los Montes, con especialidad los que estan inmediatos a la Mar, y Ríos Navegables. Método, y reglas que en esta materia deben seguir los Intendentes de Marina, establecidos en los tres Departamentos de Cádiz, Ferrrol y Cartagena*" i la promulgarà Fernando VI el 31 de gener de 1748.

Per primer cop, es regula una part important dels boscos privats i comunals de totes les Espanyes des de la corona, que en controla els aprofitaments, quins arbres es poden tallar, quins no, quins queden reservats per a la marina, què s'ha de plantar. Les necessitats polítiques exteriors de la Monarquia s'imposen al lliure exercici de la propietat privada. A Catalunya queden afectats els boscos de: Tortosa, conca del Llobregat, Vallès, La Selva, Empordà, Montseny, Hostalric, Sant Celoni, Vallgorguina i de les riberes dels rius Segre i Cinca.

Aquestes imposicions a la propietat privada aixequen algunes protestes. A Catalunya les més significatives les fa l'advocat i hisendat de Vilafranca del Penedès, Manel Barba i Roca, que l'any 1789 presenta a la Reial Acadèmia de Ciències de Barcelona una "*Memoria sobre la plantación de árboles*", en la que es plany, entre altres coses, del baix preu que la Marina de guerra paga pels arbres, de les despeses dels visitadors que havia de satisfer la propietat; de l'extorsió i control dels zeladors; de l'obligació de vendre contra el dret de propietat i, manifesta, l'exasperació que provocava l'actuació dels assentadors al servei del rei, que compraven la fusta amb privilegis i monopoli i només tenien en compte el seu interès particular.

No tot són crítiques, la Reial Junta de Comerç de Barcelona, per exemple, va redactar en aquella època un "*Discurso en general de los montes de Cataluña y estado deplorable al que se hallan reducidos*", en el que posa de manifest que la defensa dels mercats exigeix disposar d'una marina de guerra sòlida i àmplia, i que això implica tenir fustes adequades per mantenir les grans drassanes.

Aquesta primera política forestal global a totes les Espanyes va durar fins a la mort de Fernando VII (1833); i es va caracteritzar, com ja s'ha dit, perquè la marina disposava de tot el que li convenia dels boscos privats propers a la costa i als grans rius. La majoria dels propietaris privats forestals afectats no eren gaire feliços amb aquesta política.

A la resta de boscos privats li era d'aplicació la *"Real ordenança para el aumento y conservación de montes y plantíos"*. Aquesta ordenança de 1748, es va redactar per fer front a les dificultats d'abastiment de carbó vegetal, llenyes i fusta a Madrid, que en pocs anys s'havia menjat la major part dels boscos que la rodejaven.

Per aconseguir-ho establia normes per conservar els arbres, plantar-ne i sembrar-ne. Com a regla general, disposava que cada veí, independentment de la seva condició o estat, tenia que plantar cinc arbres per arbre tallat. La seva aplicació estava pensada per als boscos públics, excepte el cas de boscos cremats que calgués repoblar, en que s'exigia als seus propietaris que ho fessin. L'aplicació a totes les Espanyes d'aquesta ordenança, que quedava en mans dels corregidors, va passar amb més pena que glòria. Per tant, les ordenances i la realitat no convergien.

El liberalisme. Els béns són per a les persones i no les persones per als béns

Les noves rutes comercials a Amèrica, Àfrica i Àsia havien potenciat el comerç i la creació d'una classe social nova: la burgesia. Aquest grup emergent va acumular molt capital i no es resignava a l'estructura estamental característica dels regnes absolutistes, formada per agrupacions socials hermètiques (clero, noblesa i estat pla). El clero i la noblesa tenien funcions específiques, disposaven d'una massa de béns, per mantenir el seu status, que no es podia alienar, denominats béns de mà morta o béns amortitzats, que no vol dir altra cosa que estaven fora del mercat, i a més de manar tenien molts privilegis, com el d'exempció d'impostos.

A les ciutats, els gremis, que agrupaven persones d'un mateix ofici, controlaven gran part gran part de l'economia, i era molt difícil entrar-hi i gaudir dels privilegis associats.

Hi ha qui diu que, en les dècades prèvies a la revolució francesa, els propietaris pensaven en la terra, els treballadors en la subsistència i els comerciants en la llibertat.

La burgesia va desenvolupar i promoure un moviment ideològic i polític, que s'acostuma a denominar liberalisme, que intentava implantar un sistema polític basat en una constitució, la divisió de poders, les institucions representatives i l'abolició dels privilegis estamentals; les prerrogatives gremials; els drets senyorials i totes les traves que impedièn la llibertat de comerç, de propietat i d'indústria.

A finals del segle XVIII, aquest moviment es va concretar en la Revolució Francesa, que transformà profundament la societat, primer a França i després, poc a poc, a tot arreu. El clergat va perdre els seus privilegis, la noblesa va desaparèixer com a estament, la monarquia absoluta va ser eliminada, s'alliberen les propietats de les mans mortes i es varen suprimir els gremis, per garantir la llibertat laboral.

El dret de propietat tornà a la concepció individual romana i es va considerar un dret fonamental, perquè sobre ell reposen les institucions socials i perquè en la

noves idees l'individu és tan preciós com la vida. El caràcter absolut d'aquesta propietat marca la ruptura amb les propietats feudals, llastrades de càrregues reals i limitada pels múltiples titulars.

En aquest sistema lliberal, el que es faci al bosc privat, com el que es faci en les terres agrícoles, depèn bàsicament de la voluntat dels seus propietaris. D'entrada, no hi ha reglamentacions per al bosc privat, més enllà de la solució de litigis entre propietats i de la prohibició d'actes nocius per a la societat.

El naixement de la silvicultura i dels prejudicis forestals contra la propietat privada dels boscos

A molts indrets l'aprofitament arbitrari del bosc el degradava, en reduïa la qualitat i, al cap i la fi, no garantia el subministrament d'una matèria primera que, poc a poc, esdevenia més escassa.

A finals del segle XVIII es van combinar les experiències de molts decennis de gestió forestal amb els darrers coneixements científics de l'època, i es van inventar noves tècniques d'aprofitament forestal més eficients, que garantien alhora la producció i la persistència del boscam. Aquesta tecnociència és el que avui coneixem com a silvicultura.

L'epicentre de l'eclosió de la silvicultura se situa al que avui és Alemanya. Joham Heinrich Cotta a Zillbach (Saxònia) l'any 1785, i Georg Ludwing Harting a Prússia, l'any 1789, van crear les primeres escoles de mestres forestals.

El 1816 el govern de Saxònia va demanar a Cotta que organitzés el servei forestal. Al fer-ho va establir dues condicions bàsiques per al manteniment de la riquesa forestal:

- La propietat dels boscos, en que els arbres triguen més de vuitanta anys en madurar, ha de ser de pública; i la seva gestió, l'ha de fer l'estat.
- És ineludible l'existència d'un cos tècnic, de caràcter governamental, encarregat de la gestió forestal.

La iniciativa privada, per a Cotta i per als seus futurs seguidors, no pot garantir la conservació de tots els boscos.

Aquests dos principis marcaran el desenvolupament dels serveis i polítiques forestals de les administracions europees. Durant molts decennis, la seva aplicació deixarà els boscos privats fora de les activitats polítiques principals d'aquestes administracions, preocupades per la gestió dels boscos de propietat pública.

Dificultats per la consolidació d'un estat lliberal modern a les Espanyes. Desamortització i creació d'una administració forestal. Retorn a la lliure disposició de la propietat privada forestal

A principis del segle XIX, Napoleó envaeix la península Ibèrica i proclama al seu germà Josep Bonaparte rei de les Espanyes. Esclata una revolta contra l'ocupació

durant la qual s'aprova a Cádiz la primera constitució lliberal (1812), als territoris no controlats per Josep, que estableix una monarquia basada en el parlamentarisme, la sobirania nacional i la divisió de poders.

Un parell d'anys després, a l'acabar la guerra, retorna el rei Fernando VII (1814 – 1833) que restableix l'absolutisme i fa miques la constitució. A partir d'aquest moment les pugnes entre liberals i absolutistes, primer, i entre moderats i progressistes, durant el regnat d'Isabel II (1833 – 1868), faran molt difícil consolidar un estat lliberal modern a les Espanyes.

L'intent lliberal d'eliminar la propietat de les mans mortes i constituir una propietat agrària plena i individual, que havia de permetre maximitzar els rendiments i el desenvolupament del capitalisme en el sector agrari, segueix un llarg recorregut, primer amb la desamortització de Mendizábal (1836), que expropia i treu a subhasta pública propietats de l'església, dels ajuntaments i del comú, després amb la de Madoz (1855), que continua l'anterior. Bona part de la propietat forestal de l'església, dels ajuntaments i del comú dels pobles canvia a mans privades, no així les propietats de la noblesa, que no són tocades.

El mateix any de la mort de Fernando VII (1833), Javier de Burgos, des de la cartera de Foment, promourà l'aprovació d'una nova ordenança, per la que s'elimina tota intervenció de la Marina Reial sobre la vegetació espontània del país i s'encarrega a una nova Direcció General de Montes el seu compliment. Aquesta ordenança també serà el precedent i inici de la intervenció de l'Estat sobre boscos dels ajuntaments o comunals amb la finalitat de preservar o construir un patrimoni forestal públic. Serà, també, l'inici del debat sobre si la gestió dels boscos municipals ha de ser descentralitzada o dependent de l'administració central.

El 1846 es crea als voltants de Madrid, la "Escuela de Ingenieros de Montes", que formarà els enginyers de l'administració forestal, que governaran el boscam de les Espanyes durant quasi 150 anys.

Com a bons descendents de Cotta, gran part dels llicenciats, es caracteritzaran pel seu convenciment de que l'estat és qui ha de gestionar els millors boscos i de que al bosc privat no es pot practicar l'alta silvicultura. Com a gestors d'un patrimoni públic, en general dels Ajuntaments, predominarà entre ells, el centralisme i la indiferència econòmica, al no dependre el seu salari, ni moltes de les inversions que faran al bosc, dels aprofitaments forestals, sinó del pressupost de l'estat.

Finalment, tota aquesta floresta passarà a dependre de l'administració central. Aquesta administració forestal es dedicarà, fonamentalment, a gestionar els boscos exceptuats per diferents motius de la desamortització, tant estatals com dels ajuntaments. Aquests boscos són els que formaran el Catàleg de Boscos d'Utilitat Pública, i seran inalienables i inembargables, com havien estat abans les propietats de les mans mortes. Alguns pensen que l'estat va substituir els antics propietaris de les mans mortes i que en molts aspectes van mantenir l'esperit i filosofia de la vella societat estamental.

La desamortització no va ajudar, segons molts estudiosos, a repartir la terra entre els pagesos modestos. Ben el contrari, va afavorir l'increment de la superfície de molts latifundis i la consolidació del caciquisme i del conservadorisme. Els desamortitzadors pensaven bàsicament en crear una agricultura moderna i capitalista, on la propietat col·lectiva (comunal) no hi tenia cabuda. Això havia de millorar la vida de tots els agricultors, ramaders i jornalers del regne, però no van tenir en compte els efectes socials d'una mesura que, finalment, va treure a molts agricultors modestos els complements que els hi proporcionaven els terrenys comunals, tant agrícoles com forestals, i els va condemnar a la semi esclavitud o a la migració. La consolidació i ampliació dels latifundis, fonamentalment a la meitat sud de la Península Ibèrica, ha estat determinant, per a molts autors, per explicar el conservadorisme de moltes elits dirigents de la península. Per a alguns, en aquest cas s'hauria de donar la raó a Plató i no a Aristòtil.

Els intents de regulació dels boscos privats entre 1885 i la segona República

Entre el 1833 i el 1863, els boscos particulars, fossin o no latifundis, van gaudir d'una llarga llibertat. Els propietaris van poder gestionar-los sense restriccions, a l'estar supeditats, gairebé exclusivament, a uns drets de propietat plens. La política de l'estat s'adreçava només al bosc públic.

Ara bé, l'administració forestal, que actuava sota l'imperi dels principis de Cotta, amb un clar menyspreu a la capacitat de gestió dels propietaris privats; que era influïda ideològicament pel govern d'uns boscos inembargables i inalienables, és a dir, per un boscam que era fora del mercat i que hom ha qualificat, com ja s'ha dit, de nova mà morta; que creia cada cop més profundament amb el centralisme per posar ordre a tot el que no li agradava; i que estava molt condicionada, també, per la desforestació dels voltants de Madrid, produïda per l'abastiment a la ciutat de carbó, llenya i altres productes, i per la destrucció de boscos feta per la Mesta fins a la seva dissolució l'any 1833; va començar a elaborar, d'una forma podríem dir-ne natural, un discurs sobre el paper que jugaven els boscos en la conservació del territori, i en l'economia general i local del país; que els portà a considerar-los a tots com d'interès públic. La degradació contínua de la coberta forestal justificarà el que els francesos denominaran Estat Forestal.

Aquesta argumentació legitimava l'Estat a supervisar i fins i tot limitar l'ús de la propietat privada de cara a l'interès general. De fet, la limitació dels usos de la propietat d'acord amb els interessos de la majoria, és el que marcarà, poc a poc, el contingut del dret de propietat, a tota l'Europa d'economia de mercat. Ara bé, el problema sempre és definir quins són els interessos de la majoria i com es determinen. En el cas de les Espanyes predominava aquella frase tan coneguda de "tot pel poble, però sense el poble"; i, a més, era l'administració forestal la que determinava el què era l'interès general.

El peculiar de tot això és que l'estat, a través de l'administració forestal, es proposarà intervenir unilateralment en tots els boscos públics i privats, cosa que no passarà en els terrenys agrícoles que, tenint el mateix o major interès públic, no estaran sotmesos a aquest control ideològic, ni, tampoc, en el camp miner o a la

pesca. De fet, l'espai forestal es reconeix com un territori especial, clarament individualitzat en el si de l'espai rural sobre tot en relació a l'agricultura.

A l'intervencionisme i regulació dels boscos privats, dissenyats per aquesta administració, i degut a la seva idiosincràsia, predominarà un marcat caràcter vertical, de dalt a baix; i tindrà un perfil autoritari, reservant per a l'estat la direcció i control de qualsevol intent de cooperació amb el bosc privat. L'objectiu és afirmar la sobirania de l'estat sobre els boscos.

A partir d'aquesta filosofia s'aniran aprovant lleis i reglaments, que tindran una incidència escassa sobre els boscos privats, per l'excés d'intervencionisme, que no convencerà a la propietat; i per la ingenuïtat de pensar que l'estat podria imposar-se, sense més ni més, als grans latifundistes, que eren part indissoluble del mateix estat.

La Llei de 1863, introduïa per primer cop algunes prohibicions en els boscos privats que feien partió amb els públics i establia, també, uns incentius per promoure les repoblacions a les propietats privades. Incentius que posen de manifest el tarannà ja esmentat de l'Administració forestal, ja que el bosc repoblat quedava sotmès al règim que regia als boscos públics i el propietari no podia fer ni desfer fins que s'hagués arribat a l'edat de tallada, vuitanta o noranta anys més tard, en les espècies de creixement lent.

La llei de repoblacions de 1877, insistia en el mateix sistema. La Llei de 1908, continuava amb l'argumentació de restauració i conservació dels boscos, però intentava delimitar unes zones específiques: els "Montes protectores". Es desitjava definir una superfície privada forestal, a l'estil de la que recull el catàleg de boscos d'utilitat pública, en que l'acció governamental havia de ser prioritària. Aquest intent de control anava acompanyat d'una sèrie d'exigències i prohibicions. La més destacada feia referència a la repoblació, a l'establir que si un propietari d'un bosc protector no iniciava els treballs de repoblació, un cop s'hagués declarat com a tal, l'estat tenia el dret d'expropiació. No es coneix cap cas en que aquest precepte s'hagués aplicat. L'any 1918, es va aprovar la llei de defensa dels boscos, que intentava controlar la sobreexplotació dels boscos privats deguda a la demanda generada per la primera guerra mundial. Durant la dictadura de Primo de Rivera es va seguir insistint a través de reials decrets en els problemes de destrucció dels boscos; en la idea de que el control estatal dels aprofitaments dels boscos particulars era una qüestió d'interès públic; i en les estratègies basades en les exigències i coercions. En definitiva, però, aquestes regulacions de caràcter unilateral no varen tenir un desenvolupament pràctic.

Alguns autors catalans criticaven obertament la política forestal de l'estat. Manuel Raventós, al que la Mancomunitat havia encarregat un estudi sobre els boscos a Catalunya, manifestava irònicament que on manca blat s'estimula l'activitat particular, i no es corre a organitzar els enginyers agrònoms, donant-los maquinària, adobs, peons i animals, perquè proveeixin de blat al país, i es pregunta: perquè no ha de passar el mateix en el món forestal? Jaume Maspons en el seu llibre *"Los bosques: beneficios que reportan, causas de repoblación forestal"* analitzava la política forestal de l'estat dels darrers temps i, d'una manera un tant

sorprenent, en plena Dictadura de Primo de Rivera, manifestava que els boscos públics que gestionava l'administració forestal eren una ignomínia, que el laberint de disposicions legals i administratives que el regulaven era un disbarat i que tal com havien estat portats durant la Restauració, constituïen el ferm suport del caciquisme més tronat. Veient això, defensava que el poder públic no havia d'immiscir-se en la gestió del bosc privat, si bé és veritat, deia, que la intervenció de l'estat ja està emparada per diferents reials decrets i ordres, que en realitat no es compleixen mai. Advertia, però, que pel fet d'existir, el perill per a la propietat era real i que era lògic que un propietari forestal intel·ligent i previsor se sentís cohibit i condicionat per llençar-se a projectes forestals de volada, els fruits dels quals, arribat el moment, se li podrien impedir de recollir utilitzant la reglamentació existent.

En resum, mentre la gestió centralitzada dels boscos públics es va consolidar a totes les Espanyes, la gestió del bosc privat no va passar de les declaracions d'intencions sobre uns béns que l'estat no era capaç de controlar amb el mateix estil amb que actuava sobre els primers.

Un fet remarcable en relació a les polítiques del bosc privat, es va produir a la Setmana Forestal de Barcelona de l'any 1929, quan Luis Ferrer va presentar un treball on demostrava amb arguments i dades molt sòlides que per obtenir una certa rendibilitat dels boscos privats, era necessari, d'una banda racionalitzar el capital forestal, concentrant propietats fins arribar a una superfície que tingués viabilitat econòmica, i de l'altra, posar en mans d'una gerència professional, aquesta gestió; és a dir, el que passava arreu en tot tipus de negoci. La proposta no va agradar a molts grans propietaris que veien el bosc com un patrimoni i no com un actiu financer, i que creien que l'hereu estava més que capacitat que ningú per gestionar el seu bosc.

La Generalitat republicana. Prioritat a la regulació dels boscos privats

Les eleccions municipals d'abril de 1931, van posar de manifest la manca de suport del rei Alfonso XIII que va marxar a l'exili i va ser substituït per una república. A Catalunya, Francesc Macià va proclamar la República Catalana dins de la Federació Ibèrica, però va acabar acceptant la formació d'un govern autònom, la Generalitat de Catalunya, amb les competències que va fixar l'estatut d'autonomia de 1932.

Els objectius polítics per a l'agricultura i la ramaderia que tenia el govern de la Generalitat republicana, i l'estratègia per aconseguir-los, entroncaven amb la tasca començada per la Mancomunitat i estaven clarament definits. S'havia d'augmentar la producció del país, per elevar el benefici dels agricultors i ramaders.

Calia fer-ho aplicant a l'economia rural tots els coneixements científics del moment, a través de dues vies principals. D'una banda, la instrucció integral de la totalitat del sector: agricultors i ramaders, càrrecs de responsabilitat, sobretot els tècnics, i la gent de ciència que havia de contribuir al progrés de l'agricultura. D'altra banda, l'assistència tècnica al desenvolupament de la producció, a través d'òrgans amb capacitat per propulsar l'activitat agropecuària, la divulgació, l'ensenyament, les assegurances, el crèdit agrícola, l'estadística, el comerç i la sanitat.

Aquest camí tan interessant, de responsabilització dels agricultors i ramaders, i d'esforç conjunt per racionalitzar les seves activitats i incrementar la producció a través de la formació i de l'ajuda governamental, no va ser, malauradament, l'actitud que es va seguir en els boscos catalans.

En el món forestal els objectius polítics foren els mateixos que els dels governs centralistes de la Restauració: evitar la desforestació i repoblar les terres més fràgils que havien ocupat feia temps els boscos. L'estil de gestió, no va canviar.

No es va posar cap èmfasi especial en l'increment de la producció i en la millora de la qualitat dels productes forestals necessaris per a una indústria que, en aquells moments, ja havia d'importar fusta; ni tampoc es va tenir present, a cada instant, que la propietat forestal era fonamentalment privada i que les explotacions eren quasi sempre agrícola-forestals.

L'administració forestal de la Generalitat va redactar unes bases que havien de regular la concessió de llicències de tallada, amb l'objectiu manifest de defensar el bosc de l'egoisme d'alguns propietaris i d'alguns talladors, que un cop contractats feien el que més els convenia.

Els redactors, en comptes de servir-se dels propietaris que feien les coses bé i cercar fórmules per conduir els maldestres cap a una línia positiva, va ficar tothom en el mateix sac, els dels maldestres, i va elaborar unes normes intervencionistes que desenvolupaven el Reial decret de 3 de desembre de 1924, signat pel rei durant la dictadura. La regulació seguia entenent-se com a repressió.

El maig de 1934, quatre mesos abans de l'empresonament del president de la Generalitat, es varen publicar les "*Instruccions per a regular els aprofitaments dels boscos de propietat particular i llur policia*", que havien de servir de base per a l'atorgament de les ja esmentades llicències de tallada.

Establien l'obligació de demanar llicència. Adoptaven el criteri que les tallades dels boscos que no eren de rebrot, com les pinedes, havien de fer-se per aclarida o tria, i s'establia com a norma estrella per fixar el tant per cent d'arbres a tallar, la fórmula $c = P/T$, en què P era el nombre d'anys del període en què es volia fer la tallada i T , el nombre d'anys de vida dels arbres que es considerava a cada comarca.

La majoria de propietaris varen respondre de manera disciplinada a les noves normes, entre altres coses perquè no tenien estudiada una alternativa millor per proposar, i en cinc mesos varen entrar a la Generalitat 2.000 sol·licituds d'aprofitament.

Això va crear el greu problema de valorar seriosament i ràpidament les llicències per atorgar-les o denegar-les i, al mateix temps, no aturar el mercat i el subministrament a la indústria transformadora. Amb pocs enginyers i tantes sol·licituds, els tècnics hagueren de dedicar bona part del seu temps a resoldre-les, en la majoria de casos sense poder visitar les finques.

L'experiència ha demostrat que el sistema de la llicència, sense cap altre ingredient, no és eficaç per canviar hàbits i usos en el bosc, ni per millorar la

producció o agilitzar el mercat, ni per garantir una gestió racional. En general, però, les administracions i els equips polítics hi solen recórrer com a mecanisme de control, que sovint és il·lusori. També resulta útil quan es vol fer alguna cosa que faci la sensació que es governa i es té autoritat, i no hi ha res millor al cistell. La llicència d'aprofitaments en boscos particulars va fer escola, el franquisme la va fer seva, com veurem, i l'estengué a les Espanyes.

El franquisme. Reforçament manifest de l'autoritarisme forestal

Al derrotar la República l'any 1939, Franco va instaurar una dictadura militar que va durar trenta-sis anys. Es va establir un partit únic i es refusà la democràcia participativa. Els poders executiu, legislatiu i judicial es concentraren en aquest partit. Se suprimiren les llibertats polítiques, sindicals i socials. S'aboliren els règims autonòmics. El dictador Franco passà a ser el cap de l'estat, del govern, de l'exèrcit i del partit únic.

L'administració forestal, que com hem vist tenia el centralisme, l'intervencionisme i l'autoritarisme com a senyals d'identitat, es va trobar bé amb el nou règim i l'estabilitat que li donava, el que no vol dir que tot el seu personal fos estrictament franquista. Aquestes coincidències varen afavorir el recolzament de la dictadura al control i repoblació dels boscos públics.

Als boscos privats es va decidir establir, a través de llicències, a l'estil que havia implantat la Generalitat republicana, un control fort sobre els aprofitaments forestals i altres activitats. Aquestes autoritzacions les atorgaven els enginyers en cap dels districtes forestals. També, es va crear un sistema de contractes (consorcis) estat-particulars per a la reforestació de terres ermes.

Els propietaris estaven obligats a presentar una declaració jurada sobre les característiques forestals de les seves finques. L'Administració forestals podia determinar el bosc privat que es tallava i que no es tallava, fins i tot tenia la facultat d'obligar a marcar les tallades abans de realitzar-les. Podia, també, forçar la redacció de plans tècnics, quan ho considerés convenient. Tenia la potestat d'obligar a repoblar en algunes zones sota amenaça d'expropiació.

L'administració forestal reglamentava de dalt a baix i, el que és més vertical, només ella podia sancionar l'incompliment de les seves ordres. La indefensió dels administrats era manifesta.

La política forestal sobre els boscos privats es basava en la coacció. L'organització autoritària abusava de les seves prerrogatives enfront dels ajuntaments i de les llibertats individuals. La separació entre administració i administrats era gran. Ara bé, tampoc ens hem d'enganyar, és evident que aquesta regulació tan estricta no s'aplicava d'igual manera a un propietari de 5.000 ha que a un altre que només en tenia 5, o a un addicte al règim que a un franquista dubtós. Tampoc es coneixen els criteris dels diferents enginyers en cap de districte, que podien coincidir o no. Per tant, es fa difícil saber l'abast territorial d'aquestes regulacions, és a dir, si van servir de molt o de poc. L'opinió general és que no varen servir per desenvolupar

una silvicultura del bosc privat adaptada a les característiques mediterrànies i a la realitat de l'economia de mercat.

A Catalunya, aquesta política unidimensional i reguladora, va tenir poc èxit, ja que, per exemple, tot i una reglamentació orientada a conservar els boscos privats, es van establir en terrenys forestals, més de mil cinc-cents urbanitzacions que van canviar l'ús del sòl de 50.000 ha boscoses. A aquesta xifra s'hi pot afegir un indeterminat nombre d'hectàrees de bosc desaparegudes pel creixement de viles i pobles. L'administració forestal no va aconseguir, amb el seu sistema i organització, establir un projecte amb la propietat privada. Tampoc va reeixir a definir quina era la superfície forestal, més enllà de la que ocupaven els boscos públics catalogats. I finalment, va quedar fora de les grans ordenacions del territori que van desenvolupar altres administracions, que són les que defineixen avui el que és forestal i el que no ho és.

En el cas dels consorcis per a repoblació a Catalunya el fracàs va ser important. Es varen consorciar 218 finques, un 0,08 % de les finques forestals del país, la majoria propietat dels ajuntaments, que totalitzaven una superfície de 104.100 ha, un 5% de la superfície forestal catalana.

En definitiva, la política antidemocràtica de l'administració forestal franquista va tenir una incidència baixa sobre la superfície forestal privada catalana. Aquesta propietat, al marge de les grans declaracions, no ha estat mai l'objectiu principal de l'administració forestal de les Espanyes. La "Ley de Montes de 1957" i el seu reglament en són una bona prova. Dels 13 capítols de la Llei, només un fa referència explícita al bosc privat, que no oblidem és el que més superfície ocupa a les Espanyes. Dels 490 articles del Reglament solament el 8% (40) es refereixen al bosc privat i d'aquests el 70 % parlen de sancions.

Es produeix la descentralització. La política forestal passa a les comunitats autònomes

Amb la mort del dictador s'inicià un període de canvis polítics que va concretar-se amb l'aprovació, en referèndum, d'una constitució més democràtica, el 1978. A Catalunya, on hi havia una majoria de forces que preconitzaven el restabliment de la Generalitat i de l'autonomia, s'aprovà un estatut l'any 1979. Al cap de pocs anys la política de "café para todos", donava autonomia a totes les Espanyes. La política sobre els boscos i la seva organització es va transferir a les Comunitats autònomes. El centralisme forestal, després d'uns 150 anys, es va debilitar, quasi va desaparèixer.

Tanmateix, s'ha de destacar que l'estat s'ha reservat diferents atribucions sobre planificació o sancions; i ha continuat cercant un cert control de les polítiques forestals a través de diferents formes, com amb la creació, per exemple, del "*Consejo Forestal Nacional*". Tot aquest intent de supervisar les polítiques de les comunitats autònomes, s'ha recollit a la "*Ley de Montes de 2003*", i a les seves contínues i sorprenents modificacions de 2006 i 2015. De fet, l'estat no està en condicions de gestionar la totalitat d'aquesta llei, però seguint una gran tradició legislativa, les normes existeixen i, si cal, es podran aplicar en tota la seva

dimensió. A l'estat li costa deixar de ser el centre de gravetat del poder públic sobre els boscos.

S'ha de fer notar, que l'estat forestal no és una creació de les Espanyes, sinó que neix fonamentalment a França, on l'estat queda legitimitat per l'autoritat que, si més no teòricament, li ha confiat i reconegut la societat. A la segona meitat del segle XX es desenvoluparà un tipus d'hibridació del centralisme forestal francès que es traduirà en l'obertura dels espais de decisió als interessos organitzats i per la definició de noves relacions de força entre l'administració, el poder polític, la indústria i els propietaris privats. Es manté en bona part el centralisme però té enfront interessos industrials i boscos privats organitzats.

A la resta de països forestals més evolucionats com Alemanya, Suècia o Finlàndia, la necessitat de proveir d'una manera constant una indústria amb molt de pes farà que la política del bosc privat s'adreci a l'estructuració d'aquesta propietat privada i a la seva planificació.

Tercera part. Les polítiques del bosc privat a la Catalunya autonòmica (1980 a 2018)

El traspàs de competències, infraestructures, personal i pressupostos

Amb la mort del dictador Franco, l'any 1975, s'inicia una evolució de la política de les Espanyes que desemboca, tres anys després, en l'aprovació per referèndum d'una constitució. Entremig el Govern de les Espanyes havia restablert de forma provisional la Generalitat de Catalunya (1977) i havia permès: d'una banda, el retorn del exili del President Tarradellas, que fou anomenat "formalment" President; i d'altra banda, la constitució d'un govern provisional d'aquesta institució.

Un cop aprovada aquesta carta magna, a Catalunya es va redactar i ratificar en referèndum (1979) un estatut d'autonomia, que es coneix com a estatut de Sau.

Promulgat l'estatut, es celebraren eleccions al Parlament de Catalunya (1980), que va guanyar amb majoria relativa la coalició de Convergència i Unió. Es va formar govern i es va començar a governar d'acord amb el marc estatutari i amb les infraestructures i personal transferits per l'estat.

En l'àmbit forestal les competències de la Generalitat no eren exclusives, com en agricultura i ramaderia, sinó que en la reglamentació, la intervenció i us del bosc i els seus aprofitaments, la competència era compartida amb l'Estat, cosa que significava que el darrer es reservava la base legislativa i la Generalitat podia desenvolupar-la o dictar normes addicionals.

Alguns interessats per els temes forestals els sorprèn que uns sectors econòmics tant rellevants, com l'agricultura i la ramaderia, tinguessin una gran autonomia, i que, per contra, un sector amb poc pes econòmic i en que la propietat de l'estat només representava el 3,63% de la superfície forestal catalana, estigués molt més regulat i controlat pel centralisme estatal.

Però la veritat es que ningú que estigui informat de la gènesis i del caràcter de la política forestal de les Espanyes¹³, que des de inicis del segle XIX convergia cap una organització centralista, autoritària i allunyada dels ciutadans, pot astorar-se de que els responsables de l'administració forestal d'aquell moment, que havien nascut, viscut i admirat un model estatista, fessin tot el possible per evitar una descentralització que, a ben segur, varen viure com un calvari. Per tots ells, aconseguir que la competència fos compartida fou, previsiblement, un bàlsam per alleujar el dolor d'unes ferides molt profundes.

¹³ Veure capítol anterior

El 31 de juliol, de 1980 es va aprovar el traspàs de l'Estat a la Generalitat de les institucions i els mitjans materials i personals relacionats amb la conservació de la natura, la gestió del bosc públic, i el control general dels boscos (ICONA); i l'agost de 1981, la transferència dels serveis de l'Estat de la *Direcció General de Producció Vegetal del Ministerio de Agricultura*, que tenia les competències econòmiques sobre el bosc privat.

Es varen transferir a la Generalitat, a més d'alguns edificis i infraestructures: 542 empleats, 149 vehicles, 13 vivers; i crèdits per valor de quasi mil milions de pessetes. Aquests diners, a grans trets, estaven pressupostats d'acord amb la distribució de percentatges següent:: 42% per despeses de personal i despesa corrent; 32% per inversions en boscos públics, lluita contra els incendis forestals i correccions hidrològiques; i 26% per ajuts al bosc privat.

El decret de traspàsos establia l'obligació de subscriure, dins del marc de la gestió compartida, diferents convenis entra el ICONA i la Generalitat sobre: els incendis forestals, els equilibris biològics, la caça i la pesca continental, el funcionament dels guardes forestals, els espais protegits i la restauració hidrològica-forestal. El 1981 es varen signar les seixanta-una pàgines de vuits convenis que en bona part pretenien tutelar les activitats de l'Administració forestal catalana.

Aquesta defensa jacobina de la vella nomenclatura forestal de les Espanyes va anar debilitant 'se amb els traspàs de totes les competències forestals a les comunitats autònomes i amb la desaparició del ICONA deu anys mes tard. Els convenis varen oblidar-se en poc temps i s'imposa l'impuls del: bon vent i barca nova!

La construcció d'una política forestal

De vent n'hi havia, però la barca s'havia de construir. En el cas dels boscos privats les polítiques de l'estat s'havien basat en el control de les tallades i d'altres activitats, a traves de l'atorgament de llicències; i en els ajuts econòmics als propietaris privats, en determinades situacions, sobre tot per a reforestacions.

El gruix de la política forestal de la dictadura es va centrar, com ja s'ha dit, en la gestió del bosc públic, però a Catalunya predomina clarament el bosc privat. La superfície forestal privada es el 76,50% de la superfície forestal total del país. Aquesta realitat obligava, vulguis no vulguis, a fer alguna cosa diferent del que es venia practicant.

Ara be, mentre que a l'agricultura i la ramaderia, per posar uns exemples ben pròxims a la silvicultura, existien diferents alternatives, debatudes llargament als anys finals del franquisme, en el mon forestal no hi havia una reflexió profunda sobre la situació del bosc privat, ni sobre el seu futur. De fet, succeïa el mateix que va passar a Catalunya durant la primera república: un bon gruix d'idees sobre l'agricultura i la ramaderia, que van portar a la innovació i el progrés; i la manca de filosofia sobre els boscos privats, que van arrossegar cap el continuisme.

Tanmateix, les organitzacions i sindicats de silvicultors, les associacions científiques i tècniques, i el moviment ecologista, tenien un gruix, que, sense ser

excepcional, no havia existit l'any 1931. La presència de tots aquests actors va afavorir que als anys vuitanta del segle XX s'obris un debat intens, que no fou possible ni durant la república ni durant la dictadura. D'aquesta discussió en va sortir la Llei Forestal de Catalunya de l'any 1988.

La Llei Forestal de Catalunya

A Catalunya el bosc de propietat privada tenia i té algunes característiques que determinen fortament la seva situació. La més important, com s'ha vist en el capítol 1er, es la atomització extraordinària de la propietat. En segon lloc, cal destacar la nul·la o baixa rendibilitat econòmica fustera d'una part molt important dels boscos del país. Cal subratllar, també, l'estructura del sector bosc-fusta caracteritzat, en aquell moment, per una munió de petits talladors, majoristes i transformadors que recollien com formigues la fusta de multitud de propietats per subministrar a la indústria, en una clara contradicció amb les lleis del mercat, que dificultava enormement l'evolució de la indústria existent. Finalment, la majoria de propietaris entenien el bosc com un patrimoni que calia salvaguardar de la evolució econòmica i política que trasbalsava els vells models, i amb això coincidien amb determinats principis de l'ecologisme emergent d'aquell moment i, també, amb la tradició patrimonial de l'administració forestal de les Espanyes

En el camp industrial es constata que cap empresa es llençaria a fer inversions si no existia d'entrada una oferta estructurada; i que cap propietari podia vendre la seva producció si no hi havia un comprador que en pagues un preu acceptable. Aquesta estructuració del mercat sol pot fer-se a través de productors associats i cooperatives, amb contractes llargs i sòlids. Una situació que únicament desencadena la indústria transformadora i la demanda. Sense ser la única raó, aquesta oferta gens estructurada i minifundista ha influït en els darrers trenta vuit anys en el tancament a Catalunya tres indústries pesants (dues papereres i un fàbrica de taulers) i en que alguns que volien instal·lar-se, com una coneguda empresa austríaca, hagin cercat altres localitzacions.

Cal assenyalar, també, el que ja s'ha dit amb anterioritat, que tota la reglamentació forestal estava pensada per limitar els abusos als boscos empobrits i controlar les tallades. Aquestes disposicions eren i són molt pertinents per evitar la sobreexplotació però inútils per sortir de la manca de mobilització dels productes forestals tradicionals.

La discussió de la Llei es va fer dins d'aquest marc. Els partits polítics varen participar en aquest procés i varen tenir un paper de primer ordre en la presentació de propostes de llei, en el seu debat parlamentari i finalment en la seva aprovació per unanimitat. Les entitats i institucions no partidistes que varen intervenir més activament varen ser:

- En representació dels propietaris: el Sindicat Unió de Pagesos, l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre i el Consorci Forestal de Santa Coloma
- En representació de les Universitats: les càtedres d'ecologia i botànica

- En representació de les entitats ecologistes i naturalistes: La Institució Catalana d'Història Natural (ICHN) i La Lliga per la Defensa del Patrimoni Natural (DEPANA)
- En representació de les associacions tecnicocientífiques: La Institució Catalana d'Estudis Agraris (ICEA) i els col·legis professionals

La Llei forestal va obrir la porta a fer alguns canvis importants en dos pilars característics de la política forestal de les Espanyes. D'una banda, el retorn del dret de gestió als propietaris (bàsicament ajuntaments) dels boscos declarats d'utilitat pública i catalogats, que l'estat els hi havia arrabassat a la segona meitat del segle XIX; i, d'altra banda, la creació de noves eines participatives per millorar el funcionament dels boscos privats, mes enllà de les llicències i les subvencions, a partir, fonamentalment, de la gestió en comú i la planificació.

Tenint en compte l'extraordinari fraccionament de la superfície forestal privada, el text legal donava molta importància i subratllava que la Generalitat havia de promoure la creació d'associacions, agrupacions i cooperatives de propietaris, per facilitar l'administració dels boscos i la venda de productes. Establia, també, per evitar que continués el fraccionament de la propietat, que es determinés una unitat mínima forestal de caràcter indivisible, que es va fixar, seguint el model francès, en 25 ha.

En aquesta línia associativa, la Llei responsabilitzava al Govern a donar prioritat, en les mesures de foment que es creessin, a les agrupacions, associacions i cooperatives de propietaris forestals.

En l'àmbit orgànic la Llei creava el Centre de la Propietat Forestal (CPF) amb les missions explícites d'ordenar la producció forestal; promoure la constitució d'associacions i agrupacions forestals; donar suport tècnic al planejament de les finques privades o de les seves agrupacions; divulgar els mètodes de silvicultura racional i participar en l'elaboració dels Plans de Producció que establia la Llei.

L'aplicació de la Llei forestal catalana a l'àmbit de la propietat privada forestal

L'any 1988 la Generalitat va crear el Centre de la Propietat Forestal com un òrgan descentralitzat del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, amb personalitat jurídica pròpia. Des d'aquesta entitat s'ha dirigit i desenvolupat el gruix de la política forestal catalana del bosc privat.

D'entrada s'ha de constatar que amb aquesta decisió s'instauren unes noves relacions entre els propietaris privats i l'Estat/Generalitat. La mentalitat centralista, jerarquitzada i reglamentista de l'administració forestal s'ha de confrontar, en el marc del Consell Rector del Centre, amb la visió dels propietaris o, millor dit, d'alguns propietaris, com es veurà a continuació. Aquest es un pas important, que agafa mes relleu si es compara amb la gestió que fa el govern dels boscos catalogats de propietat municipal, que segueixen sotmesos a la fèrria disciplina estatista de l'administració forestal. Per primera vegada, es presenta als

propietaris privats la oportunitat de prendre part en la orientació normativa de la política forestal.

A la Generalitat li preocupava, per sobre de tot, la conservació dels boscos, no la producció, com passava al model francès que s'havia imitat; als propietaris els intranquil·litzava, fonamentalment, l'excés de reglamentació, la burocràcia, el sotmetiment a les lleis del mercat i la manca de reconeixement en els pressupostos públics al seu paper de conservadors de la biodiversitat i el paisatge.

En aquestes circumstàncies, alguns propietaris organitzats, més o menys vinculats al govern del moment, es varen comprometre amb la Generalitat, a redactar un document tècnic de planejament, amb consideració de contracte públic, finançat per la Generalitat, que garantia el que el Govern entenia per bona gestió dels seus boscos, a canvi de: participar en el Consell Rector del CPF; eliminar les llicències de tallada i substituir-les per avisos d'actuació referendats pel planejament; tenir prioritat en les ajudes i subvencions; tenir recolzament per obtenir avantatges fiscals i d'altres tipus; crear un gabinet tècnic al marge dels funcionaris tradicionals de l'administració forestal; i frenar la política de promoció d'associacions de propietaris i cooperatives.

La Generalitat entre 1988 i 2004 va concentrar l'activitat en el bosc privat a les finques de més de 25 ha, que era la unitat mínima forestal que havia determinat, i va impedir, per tant, al 95,2 % de propietaris privats la possibilitat de participar en el Centre de la Propietat Forestal. A partir de 2004 es van admetre propietats de menys de 25 ha que tinguessin un pla simple de gestió aprovat. Durant 16 anys milers de propietaris van estar marginats del CPF, però mai es tard per rectificar.

El Consell Rector del Centre de la Propietat Forestal

Al crear-se el CPF el Govern va anomenar els membres del Consell Rector. Aquests vocals van ser confirmats en el càrrec a l'aprovar-se, onze anys després, l'any 1.999, la Llei del Centre de la Propietat Forestal. Calia esperar, a partir d'aquell moment, que per decret es determinés el sistema d'eleccions representatives al Consell dels propietaris forestals privats. Les eleccions van haver d'esperar 16 anys més, fins al 2016, quan es van aprovar els Estatuts del Centre. Des d'aquella data la representació de la propietat està constituïda per quatre membres d'una coalició formada per el Consorci Forestal de Catalunya, BOSCAT i Unió de Pagesos (Consorci: 2 vocals; BOSCAT: 1 vocal; Unió de Pagesos: 1 vocal) que va guanyar els comicis amb un 75,3% dels vots al Institut Agrícola Català de Sant Isidre (1 vocal). Durant 27 anys el CPF va tenir la mateixa representació de propietaris que havia discutit la seva formació i funcionament (Consorci Forestal, IACSI i Unió de Pagesos). Si pensem que les associacions específicament forestals tenien en aquell moment uns 2.000 socis i que Unió de Pagesos tenia aproximadament uns altres 2.000 afiliats amb boscos, resulta que només un 1,80% dels 221.779 propietaris forestals privats intervenien en l'òrgan més important de participació dels boscos particulars. Una situació que alguns han considerat desequilibrada o insuficient. Ara la representativitat s'ha ampliat al entrar al consell rector un representant de Boscat. Tanmateix, el nombre de propietaris representats en el Consell Rector segueix per sota del 3%.

Actualment el vot de la presidència del centre, que correspon al conseller o consellera del que depèn aquesta entitat, es un vot de qualitat. Això significa que la representació del govern (que té cinc membres + el conseller/ra) sempre pot guanyar en cas que no existeixi consens.

Així, doncs, la Generalitat controla en gran part els medis financers, els medis normatius i els medis humans i tècnics, però els propietaris, amb un pla tècnic aprovat, poden exposar els seus punts de vista i es beneficien de forma privilegiada dels recursos oferts per l'administració. En general, aquesta dominació de l'administració forestal es legitimada i compartida per la majoria de propietaris registrats al centre.

La situació actual no inquieta excessivament al Govern, que sembla donar per bo el baix nivell associatiu de la propietat forestal i que se sent confortat per la manca de queixes dels propietaris no inscrits al CPF.

Els instruments de planificació forestal del bosc privat

Ja s'ha dit que la Llei forestal catalana insistia una i altre vegada en que era necessari potenciar l'associacionisme per el planejament, gestió i comercialització dels productes fusters del bosc privat. De fet aquesta era una línia de treball estesa des de feia temps en països forestalment importants com Canadà, Alemanya, Suècia o Finlàndia.

Però a Catalunya, la discussió propietat- govern es va polaritzar, com ja s'ha dit, entorn d'un grup de propietaris benestants nostàlgics del vell paper tradicional individualista, que havia funcionat tant de temps, i que, durant tot el segle XX, es van sentir amenaçats pels mecanismes del capitalisme que condemnaven a desaparèixer l'antiga estructura de transformació i comercialització. Aquests propietaris eren conscients que aquestes dificultats els obligaven a pactar amb l'Estat/Generalitat.

Els acords van establir-se entorn de la reglamentació forestal i el tractament fiscal. En el primer cas acceptaren la regulació de l'administració forestal a través d'una planificació finca per finca, com ja s'ha dit, i en el segon intentaren i aconseguiren que no es gravés la hisenda forestal com un capital qualsevol, sinó que es fes per manera de facilitar la seva gestió com un patrimoni, el més independent possible de les lleis del mercat.

El Pla Tècnic de Gestió i Millora Forestal (PTGMF)

Un cop decidit que la unitat principal de gestió i planificació era la finca de més de 25 ha, el govern va abandonar totalment la recerca d'instruments associatius que pal·liessin l'atomització dels boscos privats catalans i va centrar tots els seus esforços en un planejament per cada finca individual. Els Plans Generals de Política Forestal varen mantenir aquest criteri. De fet, en aquests moments el Pla General pel període 2014 - 2024, aprovat per la Generalitat, ha estat supès pel Tribunal Suprem (juliol 2019), al denunciar Ecologistes en Acció la seva exclusió de les

discussions d'aquest planajament. Tampoc ha ajudat a altres visions el fet que aquests plans no fossin Plans Sectorials i no poguessin definir urbanísticament les terres forestals.

Els nous tècnics forestals, formats a l'Escola d'Enginyers de Lleida, que integraven l'equip tècnic del CPF varen elaborar un model de pla, val a dir que més complexa que el que es feia a França, que prioritzava els trets acadèmics per sobre dels pràctics. L'objectiu fonamental era garantir la conservació del bosc i evitar, també, en lo possible, els enutjosos problemes d'imatge que comporta tota tallada. L'anàlisi econòmic sobre la viabilitat o no de la finca que es planificava esdevenia en aquests plans una cosa secundària, ja que la rendibilitat quedava supeditada, com es veurà, a les subvencions públiques. Si l'administració forestal posava diners suficients tots els boscos eren rendibles, sinó molts, o la majoria, no ho eren. De fet semblava que l'important era presentar a l'opinió pública uns percentatges superlatius de superfície privada planificada, encara que aquesta planificació no fos capaç de mobilitzar anualment la fustes que podia necessitar la indústria o evitar el dèficit creixent de la balança comercial fustera del país.

A partir de l'any 2011, el Centre de la Propietat Forestal comença una tasca de col·laboració i supervisió tècnica per la redacció de Plans Tècnics de Gestió i Millora Forestal Conjunts. El 2016 el Centre aprova els primers deu plans conjunts sobre una superfície de 36.882 ha, el 2017 n'aprova 3 amb una superfície de 7.926 ha. En total unes 44.808 ha, el 3% de la superfície forestal privada de Catalunya. Queda molta feina per fer, com, per exemple, definir un model pactat democràticament d'associació de propietaris forestals, però es indubtable que avui sembla que la Generalitat comença a considerar la gestió associada que establia i reclamava la Llei forestal.

La silvicultura tradicional i la silvicultura intensiva per l'obtenció de fusta i llenya

A Catalunya, tradicionalment, els boscos amb arbres que podien rebrotar (alzines, roures..) s'aprofitaven aclarint de tant en tant els rebrots o tallant-los arreu. A moltes altres zones, en les que predominaven els arbres de llavor (pins, sobre tot), solament es tallaven, cada cert temps, els arbres millors i més grans. Sota aquestes circumstàncies es practicava indefinidament el que algú ha denominat tallades de selecció econòmiques, en que els cicles de tallada eren llargs i no hi havia tallades intermèdies. Aquesta forma de tallada selectiva ha estat practicada a tot el món durant segles i normalment els problemes que porta associat són: la pèrdua de qualitat del bosc, perquè els arbres més dolents són deixats com arbres dominants; i la baixa productivitat.

La força d'aquest hàbit, ben explicada al *Costumari Català (Usos i costums de bon pagès sobre boscos i arbredes)* editat per l'Oficina d'Estudis Jurídics de la Mancomunitat de Catalunya l'any 1920, es reflecteix, també, a les *Instruccions per a regular els aprofitaments dels boscos de propietat particular i llur policia*, establertes per la Generalitat de Catalunya el 1934.

Com ja s'ha esmentat, el criteri central d'aquestes disposicions, per l'aprofitament des boscos que no eren de rebrot, fou que les tallades havien de fer-se per aclarida o tria, i establia com a norma per fixar el percentatge d'arbres a tallar, la fórmula $c = P \times 100 / T$, en el que P era el nombre d'anys del període que transcorria entre tallades i T el nombre d'anys de vida que es donava als arbres segons cada comarca. Així, per una pineda de pi rajolet amb una T de vuitanta anys i una tallada cada 15 anys s'obtenia un aprofitament del 18% dels arbres existents, cada vegada que es feia un aprofitament de fusta.

Quasi sempre, entre tallada i tallada, hom confiava que el bosc faria la seva feina i tornaria a produir sense inversions i despeses de cap mena. El bosc es somiava i encara es somia com una veritable cornucòpia.

Una altre sistema tradicional, poc aplicat a Catalunya, es el dels arbres pare, que consisteix en fer una tallada general deixant una sèrie de peus aïllats repartits uniformement per el terreny amb la finalitat que proporcionin llavors per a la regeneració del bosc.

Aquestes dos estils, el d'aclarida i el dels arbres pare, van ser la base sobre la que es va desenvolupar a partir de finals del segle XVIII, els sistemes principals de la silvicultura intensiva. Dels "arbres pare" es va passar a un sistema d'aclarides successives que permetien establir una nova població abans de que es fes la tallada final del bosc. De la "tria" es va passar al sistema de selecció en que els arbres dels diàmetres mes grans es tallaven cada any o periòdicament, mentre s'aclaria el bosc de forma simultània, i es cercava una regeneració continua als espais que deixaven els arbres tallats. En el primer cas el bosc acabava tenint una estructura de caràcter regular en que els arbres eren mes o menys del mateix diàmetre; en el segon l'estructura era irregular i es trobaven barrejats arbres de tots els diàmetres repartits per tota la superfície.

Aquests mètodes intensius i les seves diferents variants tenen avantatges i inconvenients, que en ocasions limiten el seu us en determinats indrets. El CPF, ha fet un esforç notable per divulgar la silvicultura més intensiva a través de diferents publicacions sobre els models de gestió dels boscos de les principals espècies, en les que les actuacions estan més desenvolupades que la seva aplicació econòmica.

La veritat es que, la pràctica estricta dels mètodes intensius al bosc mediterrani és en general molt difícil perquè els costos d'aplicació superen sovint els beneficis que s'obtenen. Aquest axioma, ha portat a consagrar, en molts dels plans tècnics aprovats per el CPF el vell model, mes o menys maquillat, de selecció econòmica, el que s'ha fet servir sempre.

En general, el propietari forestal o el propietari silvicultor, quan en un indret es pot fer servir qualsevol mètode, el que el fa decidir adoptar-ne un o altre es la rendibilitat que en pot obtenir.

Aquí es on rau la feblesa del planejament que aprova el CPF, ja que l'anàlisi econòmic dels plans de gestió son rarament creïbles i, sovint, fan dependre la seva viabilitat de les subvencions que pugui atorgar el Govern, que prenen així la forma

d'ajuts a la renda. Això impedeix, de totes totes, definir els boscos que poden aprofitar-se per fusta i els que es econòmicament impracticable aquest aprofitament. Els boscos que poden ser autosuficients, es a dir, que es poden autofinançar, i els boscos que necessàriament han de ser assistits, si mes no per defensar-los de les pressions socials, econòmiques i ambientals que puguin tenir.

Una de les causes d'aquesta manca de concreció econòmica es el desconeixement, dels rendiments de moltes dels treballs forestals. Així, per exemple, no existeixen treballs sobre els rendiments de la maquinaria forestal en diferents supòsits de pendent i d'altres factors. No hi ha cap centre de recerca o tecnològic a Catalunya que analitzi el treball de la maquinaria forestal com processadores, autocarregadors o "skidders", per poder donar als tècnics que redacten els plans dades reals pel càlcul dels costos de tallar, desemboscar i transportar de forma acurada, per cada bosc concret. No hi ha, tampoc, el desenvolupament d'una enginyeria adaptada als nostres boscos, que tingui com objectiu reduir costos econòmics i ambientals, garantint la persistència del bosc, un bon rendiment, i el compliment de les lleis ambientals i urbanístiques.

El mercat i la indústria de primera transformació

En quant als preus de mercat per els diferents treballs i productes forestals, s'ha de dir que no existeix cap estadística oficial que ajudi a trencar la opacitat d'aquest mercat i que, per tant, tècnics, propietaris i inversos han de refiar-se exclusivament de les seves informacions i facultats personals.

De fet, contrastant amb la reglamentació de la gestió, la regulació del mercat ha estat deixada de banda a la nostra política forestal. La política de l'administració ha estat sempre d'implicar-se el menys possible en el mercat de la fusta i ha mantingut un sistema microeconòmic ancestral, ja descrit, adaptat al teixit molt atomitzat dels productors forestals. Aquest sistema no s'ajusta de cap manera a la lògica de la concentració de la demanda i globalització del mercat de la fusta que permet el desenvolupament d'una indústria competitiva, ara be, permet mantenir uns preus dèbils i l'opacitat del mercat, situació que, ben mirat, no beneficia a ningú.

Respecta a la indústria de primera transformació, que, com ja s'ha comentat, determina una part molt importants del consum i dels preus dels productes forestals, no ha existit una política específica, definida i general adreçada a la seva consolidació i modernització. S'han d'exceptuar, això si, alguns ajuts puntuals a empreses, basats amb les polítiques industrials generals, que no han pogut evitar el tancament i desaparició de les plantes de producció de cel·lulosa i la fabricació de taulers aglomerats.

El finançament del bosc privat.

La contribució del pressupost públic de la Generalitat de Catalunya, la col·laboració econòmica d'altres administracions, i les aportacions dels propietaris de boscos componen el gruix del finançament del bosc privat.

APORTACIONS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

L'ordenament jurídic i la compensació financera de les restriccions que aquest imposa a l'ús de la propietat, són la base de la política forestal de la Generalitat al bosc particular.

L'estímul econòmic públic te tres línies principals: els beneficis fiscals; l'oferta de serveis i les subvencions o ajuts.

Beneficis fiscals

El bosc es a la vegada un capital i una renda. Quan proporciona al seu propietari una font regular d'enriquiment es considera fiscalment un benefici. Quan cal esperar un temps abans de poder aprofitar-lo, se'l qualifica de be. La fiscalitat aplicable a aquest dues característiques es una de les eines que usa l'estat per aconseguir administrar la seva política forestal.

En general, a Catalunya hi ha un conjunt d'exempcions, bonificacions o reduccions adreçades a garantir la perennitat del capital forestal, en el si d'un patrimoni particular. Els principals impostos influïts son:

- L'impost sobre la renda de les persones físiques
- L'impost de successions i donacions
- L'impost sobre el bens immobles, i
- L'impost sobre el patrimoni

D'altre banda hi ha un conjunt de mesures fiscals orientades a afavorir la inversió forestal, que afecten a:

- L'impost sobre la renda de les persones físiques
- L'impost d'activitats econòmiques, i
- L'impost sobre el valor afegit

No hi ha una fiscalitat favorable al associacionisme forestal.

De forma genèrica, es pot afirmar que no existeix a la nostra política forestal una distinció clara entre el que depèn del mercat i el que depèn dels objectius de servei públic. Es a dir, a efectes de finançament, no es distingeix entre parcel·les productives i parcel·les improductives des del punt de vista dinerari.

Una de les causes d'aquesta situació es, dens dubte, la manca de preponderància d'aquesta visió bionòmica entre molts propietaris i funcionaris. Això es tradueix, a la pràctica, en una gestió forestal de tipus patrimonial, separada fins allà on es possible de les contingències econòmiques del mercat; i, també, en imputar el pes fort del finançament sobre els pressupostos públics, tant si les parcel·les son viables econòmicament i, per tant, poden autofinançar-se, com si no.

Oferta de serveis

Al govern, a través del pressupost públic, es responsabilitza d'un conjunt de serveis generals que beneficien la propietat forestal, tant pública com privada. Es més importants són: Els serveis de prevenció i extinció d'incendis forestals; el servei de vigilància forestal; els ajuts al foment de la gestió silvícola; i l'administració forestal.

Els pressupostos de les diferents administracions públiques sobre el bosc català gira al voltant dels 152 milions d'euros anuals. D'aquests: 43 corresponen a una quarta part del cost anual dels bombers; 40 a les aportacions de les administracions locals; 6 a la Unió Europea i Estrat Espanyol i la Resta a la Generalitat de Catalunya. Es a dir que la política forestal, si considerem la despesa repartida igualitariament per tota la superfície forestal, costa als contribuents la quantitat anual de 76 euros per hectàrea. Com veurem a continuació, cap bosc del país està en disposició de generar aquesta quantitat any rere any, i oferir, al mateix temps, beneficis econòmics als seus propietaris.

Subvencions

El finançament de les subvencions als boscos privats, destinats en bona part a encoratjar els propietaris a ordenar les seves finques i a restaurar-les, provenen, del pressupost de la Generalitat i en una petita part de la Unió Europea. Es a dir, dels diners que posen els ciutadans i ciutadanes a través dels impostos que paguen cada any.

Aquesta implicació tant forta del govern en el finançament dels ajuts a la gestió forestal redueix molt l'abast d'aquesta política, perquè no hi han diners suficients per abraçar tot el territori, sobre tot si aquests diners es distribueixen de la forma que es comentarà a continuació. En qualsevol cas, tant la quantitat dedicada a ajuts, com la quantitat dedicada a la resta de serveis que dona l'estat al bosc particular no poden generar-se a partir de la venda de la fusta que s'aprofita anualment, o de la venda d'altres bens i serveis forestals que es puguin mercadejar, si més no en les actuals condicions del mercat.

Las accions subvencionables i les condicions de participació en els ajuts a la propietat privada forestal han anat variant des del seu inici l'any 1990. Fins l'any 2000 es va donar prioritat a la recuperació de zones degradades, a partir d'aquest any es van recolzar preferentment els treballs silvícoles. A partir de 2014, vint-i-sis anys després de l'aprovació de la llei forestal catalana, la Generalitat es va interessar pel compliment dels objectius de gestió associada i va dedicar part de les subvencions (al voltant del 8%) a ajudar a la producció comercialitzada per societats que s'adaptessin a la definició de PIME i tinguessin un pla empresarial de 5 anys aprovat.

Beneficiaris del ajuts

Durant els deu anys inicials, els membres del CPF tenien prioritat sobre les subvencions. A partir de l'any 2.000, en que part del pressupost destinat a aquestes qüestions prové de fons europeus, els requisits han estat mes oberts.

Durant els primers 13 anys de vigència d'aquest suport institucional les llistes dels receptors dels ajuts no van ser publicades, tot i les diferents sol·licituds que la oposició va fer al Parlament. A partir del 2003, surten a la llum aquestes relacions i es transparenta el destí d'aquest diner públic.

La mitja de beneficiaris d'aquests ajuts es de 532 propietaris anuals que representa el 0,24% dels 221.779 propietaris catalans¹⁴ i, mes o menys, el 5% dels propietaris amb mes de 25 ha. D'entre aquests, d'acord amb els llistats facilitats per l'administració, uns 200 titulars com a mínim (0,14% del total) han sol·licitat i se'ls hi ha donat un ajut pràcticament tots els anys.

Examinant les xifres de beneficiaris podem dir que en els darrers 19 anys (1994 – 2013), han tingut ajuts un total de **6.508** propietaris: 200 propietaris habituals; més 6.308 propietaris diferents (19 anys x 332 propietaris/any). Això significa, suposant que els 200 propietaris fixes seguiran rebent el mateix tracte que els anys anteriors, que avui queden **215.271** [(221.779 – 200) - 6.308] propietaris que no han rebut cap ajut. Si seguíssim amb aquest ritme, aquests pressupostos i amb aquest sistema es requeririen **648** anys (215.271/332 propietaris per any), per atendre el dret que tenen tots i cada un d'ells a percebre aquests ajuts forestals.

Amb aquestes dades no es agosarat testimoniar que el sistema actual no pot aplicar-se a tota la superfície forestal privada i, per tant, no permet complir l'objectiu d'un tracta equitatiu a tots els propietaris catalans.

Dotació econòmica

Fins l'any 2018, la dotació d'aquests ajuts suma un total de 172,34 M€ que representa una mitja anual de 7 M€. Si agafem com a indicador aquesta quantitat repartida entre les 1.484.901 ha de superfície forestal privada del país resulta que, inicialment, l'aportació publica per ha i per any de 4,71 €/ha.

Entre els anys 1994 i 2000 l'execució dels ajuts atorgats no va passar del 65% del valor atorgat. En els anys posteriors aquesta execució s'ha situat entorn el 84%¹⁵ (Veure quadre 2,2). En total han quedat sense gastar entre 1994 i 2013, 41 M€, que representen, en els darrers 19 anys, un total de 28 €/ha o, el que es el mateix, la quantitat anual de 1,5 €/ha.

Això significa que l'aportació anterior de 4,71 €/ha/any queda reduïda a **3,21** €/ha/any. Ara bé, com que la propietat, d'acord amb les bases de les subvencions, ha de posar, en números rodons, al voltant del 23% d'aquesta quantitat (0,82€), resulta que la xifra de diner públic gastada per hectàrea es de **2,39** euros per any.

¹⁴ Veure a l'annex 2 el quadre 2.1

¹⁵ Veure a l'annex 2 el quadre 2.2

L'execució de les subvencions dels anys 2014 a 2018 encara es pendent de diferents certificacions.

En aquests darrers anys, doncs, les aportacions públiques en ajuts de la política del bosc privats han estat aproximadament d'un 3,14% del total del pressupost forestals gastats per hectàrea (76 €/ha/any).

Aportacions suficients o insuficients?

Aquesta quantitat de 3,21 €/ha/any, formada per les aportacions públiques i de la propietat, es poc o massa?

Si, per exemple, agafem com a referència els imports màxims subvencionables de les bases del Programa de desenvolupament rural de la Generalitat pel període 2014 – 2020¹⁶ observem, entre altres coses, que l'aclarida de plançoneda es xifra en una quantitat situada entre 880 i 1550 €/ha.

Si el cost es de 880 €/ha, amb la inversió de 3,21 €/ha podríem fer aquesta actuació en una ha concreta d'una finca concreta cada 274 anys (800 €/3,21 €/any), i si la despesa fos de 1550 €/ha podríem ferla cada 477 anys. Unes xifres que parlen per si soles.

Si el cost mitja de les **operacions silvícoles** es situa en els 800 €/ha, resulta que amb la quantitat de 2.038.823 € ,que l'administració va dedicar a aquests menesters l'any 2017, com es veurà més endavant, podríem treballar una superfície anual de 2.548 ha (2.038.823€/ 800€/ha), que representen un escàs 0,12 % de la superfície forestal privada del país.

Entre els anys 2001 i 2018 el CPF va rebre sol·licituds d'ajuts per valor de 408 M€ dels que no va poder atendre, per diferents motius, entre ells la manca de diners, 265 M€. Es a dir, el 65% del total sol·licitat¹⁷ no va ser atorgat.

En una mirada a vol d'ocell sembla que els objectius globals dels ajuts i la seva realitat pràctica no acaben d'encaixar. Alguns consideren que la prioritat del país es conservar el bosc i que les millores silvícoles ja arribaran.

Distribució territorial

En quant a la distribució territorial dels ajuts durant el període 1994 – 2013, cal fer notar que 9 comarques¹⁸ han concentrat el 82 % de les subvencions, mentre que les 33 restants (79%) solament han sumat el 21%.

La superfície de les comarques mes subvencionades representa el 40% de la superfície privada total i coincideix àmpliament amb els terrenys que es troben per sobre de la isohieta de 600 mm anuals, que son els mes productius forestalment.

¹⁶ Veure a l'annex 2 el quadre 2.3

¹⁷ Veure a l'annex 2 el quadre 2.4

¹⁸ Veure a l'annex 2 el quadre 2.5

Actualment aquests ajuts reben el nom genèric de “subvencions al foment de la gestió forestal sostenible en finques de titularitat privada” i estan pensats per recolzar: actuacions silvícoles de millora; la xarxa viària forestal; la restauració del potencial forestal afectat, sobre tot, per incendis; la contractació d’assegurances d’incendis forestals; la redacció i revisió dels instruments de planificació del CPF; la producció d’agrupacions i organitzacions forestals,

Orientació silvícola dels ajuts

L’any 2017 la convocatòria d’ajuts es va distribuir de la manera següent¹⁹ : 65% per treballs silvícoles de millora i xarxa viària; 20% per la redacció i revisió dels plans tècnics de gestió; 8% per ajuts a la producció comercialitzada per associacions i 7% per la recuperació de potencial forestal.

Dels 3.045.614 € de dedicats a treballs silvícoles i xarxa viària, el 67% va gastar-se en el primer concepte i el 33% restant en el segon.

Els 2.038.823 € consignats per a treballs silvícoles es varen distribuir de la forma següent²⁰ Tallades selectives 27%; Selecció de tanys 19%; aclarides plançoneda 11%; i aclarides de millora 8%.

Quin es el sentit d’aquests ajuts? A que van adreçats exactament?

De la lectura d’aquest conjunt de dades es poden inferir certes interpretacions més o menys possibles.

En primer lloc, sembla plausible considerar que la idea d’estabilitzar les zones amb menys capacitat d’adaptar-se a condicions adverses no es una qüestió primordial, atès que els boscos situats per sota de la isohieta de 600 mm, el mes delicats en tots els aspectes, son els que reben menys ajuts. En el període 1994 – 2013, solament el 21% del total.

En segon lloc, tot indica que la gestió associada de la propietat privada, per evitar els problemes derivats del fraccionament de la propietat, no ha estat, tampoc, un objectiu central dels ajuts, ja que fins fa molt pocs anys el tema no es tractava i ara que s’ha activat parcialment la assistència pública no supera el 8% de les quantitats consignades per subvencions.

En tercer lloc, cal remarcar que els ajuts per que els propietaris poguessin fer una planificació finca per finca han estat generosos i en el període 1994 – 2013 ha sumat un total de 15,3 M€, un 10,66% de la xifra final atorgada. El planejament ha estat un objectiu clar, com ja s’ha dit. L’any 2017 aquesta consignació ha pujat al 20% del total disponible. Aquesta insistència en pagar amb diner públic el planejament, ha d’entendres probablement com un camí per conciliar l’interès general amb la salvaguarda dels drets dels propietaris privats, davant d’una majoria de propietaris poc interessats en una silvicultura mes activa.

¹⁹ Veure a l’annex 2 els quadres 2.6 i 2.7

²⁰ Veure a l’annex 2 el quadre 2.8

En quart lloc, en relació a la distribució dels ajuts als treballs silvícoles en subvencions a: tallades selectives; selecció de tanys; aclarides plançoneda; i aclarides de millora; podem deduir dues coses: o bé, que a molts boscos, els treballs relacionats amb la silvicultura més o menys intensiva, no són rendibles econòmicament, és a dir, que si el seu propietari pagués el cost real la productivitat econòmica seria nul·la i, per tant, solament es poden obtenir beneficis amb aportacions de diners públics, en totes o quasi totes les operacions silvícoles; o bé que, que als boscos en que es practica el mètode d'aclarides successives o el de selecció, són molt rendibles, però que el propietari un cop feta la tallada final o la que sigui, no guarda res d'aquest profit per poder pagar les operacions silvícoles que haurà d'anar fent en el pròxim cicle, i que aquesta silvicultura, quan intenta superar les tallades de selecció econòmiques, solament pot funcionar amb aportacions de diner públic.

En cinquè lloc, excepte per algunes suredes, les bases de les subvencions no parlen mai d'aportacions fetes, exclusivament i per una sola vegada, per posar en producció els boscos potencialment rendibles. De fet, ja s'ha comentat que a la política forestal catalana del bosc privat no es distingeix, des del punt de vista dinerari, entre parcel·les productives i parcel·les improductives.

De fet, tot sembla indicar que l'objectiu de les subvencions no és incrementar la mobilització de productes forestals dels nombrosos boscos abandonats de Catalunya, ni garantir la màxima estabilitat de les masses forestals siguin o no rendibles. El veritable objectiu, vistes les dades recollides sobre el tema, sembla ser l'acompliment de la gestió d'uns plans tècnics en els que predomina una silvicultura deficitària i en la que participen una minoria de propietaris, com es veurà a continuació, amb una visió fonamentalment patrimonial del bosc. Les subvencions, si es confirmen aquestes reflexions, tenen més d'ajut a la renda d'alguns boscos privats, que d'afavoriment d'una silvicultura rendible, i d'una assistència als boscos sense rendibilitat econòmica. Sembla obvi, doncs, que l'actual model de finançament de les inversions forestals en boscos privats està considerablement desconnectat del preu de la fusta i que, com ja s'ha dit i repetit, predomina una visió patrimonial dels boscos privats sobre la recerca de rendibilitat econòmica. Sigui com sigui, el finançament de la política del bosc privat, de tot el bosc privat, és un problema real difícil de solucionar, que haurà de ser objecte d'un debat intens en un futur pròxim, si es volen salvar les mancances actuals. En aquesta discussió s'hi haurà d'incorporar noves sensibilitats socials com: el paper del paisatge, el clima, el turisme, la biodiversitat, els boscos madurs o els espais d'interès natural.

APORTACIONS PRIVADES

No existeix cap registre ni cap estadística que reculli les dades de les aportacions particulars a la gestió forestal; per tant, resulta molt difícil conèixer les inversions dels propietaris de boscos a la gestió silvícola.

Una primera aproximació por deduir-se dels percentatges obligatoris que han de posar els propietaris privats al rebre ajuts públics. Actualment la Generalitat cobreix entre el 75 i 80% de l'ajut sol·licitat.

Això vol dir, suposant que la Generalitat cobreix el 75% de tots els ajuts atorgats, que per la quantitat anual de de 7 M€ aportada per el pressupost públic, els propietaris als que s'ha atorgat ajuts han hagut de posar un mínim de 1.750.000 €.

Com que la mitja d'atorgaments anual es de 532, resulta que si els diners es repartissin homogèniament entre tots els beneficiats, cada propietari hauria de finançar la quantitat de 3.289 € i rebria com subvenció 9.868 €.

COL·LABORACIÓ D'ALTRES ADMINISTRACIONS

L'administració Local es un sector de l'Administració Pública compost per diferents institucions (Ajuntaments, Diputacions, Consells Comarcals, Arees Metropolitanas,...) amb personalitat juridico-publica, que asocien ciutadans units per llaços de veïnatge. L'Administració Local es autonoma dins del marc establert, fonamentalment, per la Llei de Bases de Règim Local, i per altres legislacions sectorials. Actualment, el seu règim legal els hi admet i exigeix la prestació de multiples serveis i controls ambientals, molts relacionats amb el bosc.

El programa de gestió associada de la Diputació de Barcelona

Després dels incendis forestals de l'any 1998, alguns propietaris i ajuntaments que havien estat afectats per aquell incendis es van proposar fer alguna cosa per restaurar els boscos cremats. Varen cercar la col·laboració de la Diputació de Barcelona i junts varen crear, l'any 1999, l'Agència Local de Desenvolupament Forestal, un consorci format per 13 ajuntaments, cinc ADF i la Diputació.

Paral·lelament alguns propietaris forestals de la serra de Castelltallat varen fundar l'agrupació de propietaris Amics del Bosc de Sant Mateu de Bages.

L'Agència i l'agrupació, després de diverses negociacions, varen decidir redactar conjuntament un projecte de restauració de la zona cremada.

Per donar una base sòlida al procés, totes les entitats varen signar un conveni de col·laboració que fixava les aportacions per al finançament, les obligacions dels participants i l'estratègia de funcionament i creava una comissió de treball encarregada d'elaborar el projecte (que es va denominar Pla Marc) i de gestionar-lo.

Per primera vegada a Catalunya s'iniciava un projecte forestal que tenia tres pedres angulars independents, en principi, amb els mateixos drets de participació i amb l'obligació de prendre decisions consensuades: els propietaris dels boscos, els ajuntaments i una entitat supramunicipal, la Diputació de Barcelona (la Generalitat va declinar la seva participació).

Amb aquest model es va afrontar la redacció d'un Pla Marc, que havia de donar solucions a una problemàtica caracteritzada per la baixa rendibilitat econòmica

dels boscos de la zona, el fraccionament de la propietat, la impossibilitat d'autofinançar la restauració, el desconcert sobre els futurs objectius dels boscos cremats i no cremats, la desinformació entorn de les millors estratègies silvícoles que es podien utilitzar, l'escepticisme sobre les possibilitats de finançament públic, la desconfiança en les administracions i la seva burocràcia i la inseguretat en les pròpies forces davant una tasca restauradora de moltes hectàrees.

L'any 2000, l'agrupació de propietaris va començar a gestionar directament el Pla Marc, amb el suport de la comissió de treball i els tècnics de l'Agència, i va establir contractes que regulaven els deures i obligacions tant dels propietaris que hi volien participar com de la mateixa associació.

El finançament va ser a càrrec de la Corporació provincial i dels propietaris, quan aquests van poder vendre algun producte de la zona a restaurar.

El caràcter negociat dels acords econòmics i socials i el ritme d'execució d'aquell Pla Marc van animar molts municipis i propietaris que havien patit els efectes dels incendis de 1986, 1994 i 1998 a embarcar-se en projectes similars amb els ajuntaments i la Diputació de Barcelona. Tots ells volien restaurar els boscos cremats o aspiraven a gestionar les seves propietats amb el doble objectiu d'aconseguir beneficis i evitar-ne la destrucció pels focs incontrolats.

En general, tots els participants estaven d'acord que l'atomització de la propietat, agreujada per l'elevat nombre de finques de petita superfície, i els elevats costos de la gestió silvícola minifundista, que quasi mai compensaven el que pagava el mercat pels productes forestals, constituïen dues dificultats principals de la gestió silvícola a bona part de Catalunya.

Majoritàriament s'opinava que l'opció més robusta per fer front al problema era practicar una silvicultura associada i professional, tant per abaratir els costos dels treballs silvícoles com per cercar alternatives millors als aprofitaments i serveis lligats a les bosquíries.

Tothom sabia, també, que a causa de la baixa productivitat del bosc mediterrani a molts indrets era imprescindible la participació del diner públic per els projectes de restauració, i que aquestes aportacions exigien un gran consens amb els ciutadans que omplien la caixa del comú o, més concretament, amb les institucions que els representaven.

En deu anys es varen crear setze associacions de propietaris²¹ que conjuntament amb 127 municipis i la Diputació varen planificar 137.498 hectàrees, el 52% de les 266.921 que tenien els boscos d'aquests municipis i el 30% de la superfície forestal privada de les comarques de Barcelona, i es van restaurar 17.695 hectàrees d'àrees cremades.

L'any 2007 es va incrementar la tasca de restauració amb la gestió de les àrees no cremades de les associacions. El Pla Marc va ampliar-se en base a cinc idees centrals:

²¹ Veure a l'annex 2 el quadre 2.10

- Considerar com a àmbit de planejament, tota la superfície forestal dels municipis associats.
- Dividir totes les parcel·les forestals en dos classes: d'una banda les que amb el seu aprofitament podien autofinançar-se i d'altre banda les que no podien obtenir beneficis en cap mercat.
- Fer una ordenació global per parcel·les, es a dir organitzar en el temps i l'espai els treballs silvícoles parcel·la per parcel·la
- Disposar d'una base de dades preparada per aquesta gestió silvícola, complementada amb informació obtinguda per teledetecció i altres sistemes econòmics per a la obtenció de dades forestals i cadastrals
- Gestionar el pla marc a través de l'associació de propietaris i la comissió de treball en la que hi eren representats, també, els Ajuntaments i la Diputació.
- Vendre de forma conjunta els bens i serveis programats en el Pla Marc

L'any 2008 es fundà la Federació Catalana d'Associacions de Propietaris Forestals (BOSCAT), que tenia i té com a principal objectiu tècnic donar suport a la comercialització dels aprofitaments forestals dels associats i oferir-los altres serveis per la gestió boscana.

A partir del 2011, a causa de la reducció dels pressupostos públics i dels canvis de prioritats del nou equip de govern de la Corporació barcelonina, sorgit de les eleccions municipals d'aquell any, hi va haver un estancament d'aquesta política de gestió silvícola planificada. En l'actualitat aquest projecte- torna a revifar-se.

Les inversions reals en silvicultura d'aquest programa es situen entron de la quantitat de 4.694.380 € (any 2014), que significa una despesa anual de 34,14 € per hectarea planificada.

La corporació de les comarques de Barcelona dedica una esforç important a la gestió forestal que te una llarga tradició, que va des de la Mancomunitat de Catalunya fins avui, passant per accions pioneres com la prevenció i extinció dels incendis forestals, la creació dels primers parc naturals de Catalunya i el foment de l'associacionisme forestal. A les xifres aportades per la Diputació de Barcelona cal afegir uns 3M€ gastats per altres administracions locals.

Els resultats de la política forestal del bosc privat de la Generalitat

En els 23 anys d'aplicació del programa gestionat pel CPF s'han assolit els resultats de planificació següents²²

- Superfície forestal ordenada453.221 ha
- Nombre de finques de mes de 25 ha ordenades 3.107

²² Veure a l'annex 2 el quadre 2.9

- Nombre de finques de menys de 25 ha ordenades 511
- Percentatge de superfície ordenada sobre el total de superfície forestal catalana 29%
- Percentatge de finques de més de 25 ha ordenades sobre el total de finques de més de 25 ha (10.545 ha) 29%
- Percentatge de finques de menys 25 ha ordenades sobre el total de finques de menys de 25 ha (211.234 ha) 0,24%
- Percentatge de finques ordenades respecte el total de finques del país (221.779) 3,43%

Es indubtable que s'ha fet un esforç des del CPF per implantar la política de planejament. Ara be, no pot amagar-se que els resultats són escassos. Durant un quart de segle, només el 29% de les propietats grans del país han volgut participar en aquest programa, tot i que va pensar-se fonamentalment per elles i que està subvencionat amb diner públic. Solament a un 0,24% de les finques menors de 25ha, una xifra molt baixa, s'ha fet planejament. En total han participat en aquesta política el 3,43% de les finques forestals del país.

Si projectem aquests resultats cap el futur, partint de les mateixes condicions pressupostaries i tècniques, resulta que per planificar tot Catalunya amb aquest sistema i amb aquest ritme necessitaríem 670 anys. Si solament ens fixem amb les finques de més de 25 ha necessitaríem 78 anys per completar tot el paquet.

El planejament finca per finca te molts límits, la majoria dels propietaris no te ni capacitat per endegar el difícil camí de la recerca dels ajuts públics i de la discussió tècnica, ni veu que els plans siguin una solució pràctica per la gestió de la seva finca, fins hi tot coneixen els avantatges fiscals i d'altre indole que te participar en el CPF. Per això, probablement solament 3.618 propietats, el 3,43% del total, estan associats al CPF, i d'entre ells solament el 29% de les propietats de més de 25 ha.

En quant a la gestió silvícola dels boscos pertanyents als propietaris agrupats al CPF, la memòria de 2017 indica que es varen fer treballs en 13.200 ha (12.452,50 ha d'aprofitaments + 747,89 ha de millores) que representen el 3% de la superfície de les finques de més de 25 ha de Catalunya i el 0,84 del total de superfície privada del país. Aquestes dades confirmen els límits que te el sistema de gestió finca per finca.

Quarta part. Síntesi, anàlisi i propostes

Compendi de condicionants

Com s'ha vist al llarg d'aquest document, el bosc privat català viu determinat per un conjunt de condicions que el caracteritzen per a be o per mal. Aquestes condicions son complexes i de diferent naturalesa. Fent un esforç de síntesi les podem resumir en set grups principals: les naturals; les estructurals; les econòmiques; les polítiques, les financeres, les silvícoles i les sociològiques.

Condicions naturals

Exceptuant algunes àrees dels pirineus, els boscos privats catalans es troben situats dins d'una zona de clima mediterrani. Això comporta que tres quintes parts dels terrenys forestals tenen una precipitació mitja anual de menys de 600 mm, i que de la resta: una quinta part està situada entre les isohietes de 600 a 800 mm.; i l'altre cinquena part te una precipitació mitja superior als 800 mm anuals.

Aquesta pluviositat limitada, d'un 80% del territori, i la important sequera estival, que es produeix quasi tots els anys i atura el desenvolupament de molts arbres fins a tres mesos, determina a la mateixa àrea, vulgues no vulgues, un tipus de vegetació adaptada a aquestes condicions, que es la molt apreciada vegetació dita mediterrània.

Essencialment, per aquestes raons, el creixement dels arbres i dels boscos mediterranis es molt inferior a les produccions forestals tropicals, atlàntiques o boreals. Les plantes i els arbres tenen aquí altres qualitats que s'han de saber buscar, utilitzar i promoure. Sovint, voler competir amb uns productes estàndards, que son mes barats en altres àmbits geogràfics no es probablement la millor opció per el bosc mediterrani.

Les espècies forestals dominants son: el pi blanc, el pi roig, la pinassa, l'alzina i el roure. Aquests boscos ocupen, de forma majoritària, terrenys muntanyosos amb més o menys pendent, ja que tots els terrenys plans aptes per l'agricultura o la ramaderia han estan ocupats per aquestes activitats, després d'eliminar el bosc inicial.

Cal destacar, que el 62% dels terrenys en que es situen les especies dominants tenen un pendent superior al 35%, amb les dificultats que això comporta per el seu aprofitament i gestió, que es tradueix en uns costos d'aprofitament molt mes elevats que en àrees amb pendent inferior, sobre tot quan es impossible la mecanització.

La producció mitja d'aquestes espècies es situa entorn de les 2 t/ha/any, una xifra força allunyada de la mitja de 16 t/ha/any que produeixen els eucaliptus a Galícia o les 5,2 t/ha/any de les millors pinedes de pi pinastre de les Landes i de pi insignis al País Basc.

La producció potencial teòrica del bosc particular a Catalunya es de 2.147.770 tones anuals de fusta amb escorça.

Condicions estructurals

La propietat privada forestal es atomitzada i desequilibrada. Hi ha 221.779 propietaris. El 98,7% d'aquestes propietats tenen una superfície forestal inferior a les 100Ha. El 1,3 % restant tenen finques de més de 100 ha. El primer grup posseeix el 58,5% de tota la superfície forestal privada i el segon el restant 41,5%.

En general, el segon grup, fa els aprofitaments dels seus boscos a partir de petites empreses forestals i petites empreses transportistes, que proveeixen a la indústria transformadora. Hi ha també, un grup reduït de propietaris, sovint també agricultors, que realitzen directament les feines forestals i que podem qualificar de silvicultors.

Del primer col·lectiu, els 211.234 propietaris que tenen menys de 25 ha, la majoria, no realitzen en general cap tipus d'activitat forestal a les seves propietats. La resta d'aquest grup, amb menys de 25 ha de superfície, actua quan pot, de forma similar als propietaris del segon grup.

Condicions econòmiques

No existeixen estadístiques fiables que permetin determinar amb seguretat els guanys dels propietaris forestals per la venda de la fusta o serveis que donen els seus boscos.

Establint uns preus mitjos a partir de les subhastes en peu de fusta dels boscos de propietat municipal, tenint en compte el preu que paga la indústria i considerant que les despeses generals són el 20% del benefici brut obtingut, s'assoleixen les remuneracions teòriques següents:

- Finques de 500 ha: Beneficis de 20.800 € anuals, que equivalen a un sou de catorze pagues de 1.485 €
- Finques de 300 ha: Beneficis de 12.480 € anuals, equivalents a un sou de catorze pagues de 891 €
- Finques de 100 a 200 ha: Beneficis de 6.240 € anuals, equivalents a un sou de catorze pagues de 520 €
- Finques de 25 ha: Beneficis de 1.000 € anuals, equivalents a un sou de catorze pagues de 71 €

Amb aquest ordre de magnitud s'observa que l'aprofitament forestal no es un gran negoci per els propietaris privats.

Ara ve com que, generalment, les tallades no son anuals i es fan cada cert període de temps, els beneficis recollits en el moment de la tallada son aparentment superiors. Així, per exemple, en una finca situada entre les 100 i 200 ha, que es talla cada 25 anys, dona uns beneficis en aquell moment de 156.000 €, una xifra mes galdosa que els 520 € mensuals que resulten de repartir aquesta quantitat pels mesos del període en que no es talla. Normalment, la majoria de propietaris no realitzen cap mena d'inversió al seu boscam, confiant en la magnanimitat de la mare naturalesa. Els boscos, en aquest cas, funcionen com una guardiola que es va omplint gratuïtament i de la que es pot disposar de tant en tant. En aquesta situació, tant freqüent, el bosc te mes valor patrimonial que financer.

En qualsevol cas, l'oferta de productes forestals a Catalunya no es gens estructurada i respon a un sistema molt allunyat de l'actual economia de mercat.

Avui la industria de primera transformació, primer client dels boscos privats, consumeix al voltant de 600.000 t anuals (18% de la producció teòrica anyal). Aquesta xifra es com a mínim un 40% mes baixa que la que es consumia l'any 1979, quan encara eren obertes dues fàbriques de cel·lulosa i una de taulers.

Si com s'ha dit, anteriorment, la producció total teòrica dels boscos catalans de propietat privada es de 2.147.770 tones anuals i el consum, sumant bosc privat i públic, es el que hem indicat en el paràgraf anterior, no costa gaire inferir que la majoria de boscos del país estan immobilitzats en aquest aspecte productiu.

El nombre de serradores s'ha reduït en els darrers anys. El 70% d'aquestes empreses consumeixen menys de 18.000 t a l'any. Solament tres serradores superen les 50.000 t anuals.

En general, les serradores mes importants fabriquen productes amb poc valor afegit, com ara palets pel transport

La industria de segona transformació es prou important a Catalunya, però la matèria prima que utilitzar es quasi sempre d'importació. La balança comercial forestal a Catalunya es àmpliament deficitària.

El mercat forestal es opac i la informació de que es disposa es mínima. En contrast amb la desenvolupada reglamentació de la gestió forestal, la organització i el desenvolupament del mercat han estat deixats de banda a la nostre política forestal.

Es evident que la situació actual de la industria marca la productivitat, aprofitament i beneficis dels boscos privats catalans. Es, també, patent, que sense un canvi sensible les coses no variaran. En qualsevol cas, les variacions que puguin produir-se seran lentes.

Condicions polítiques

Si la política forestal d'un país s'ha de considerar com un acord negociat entre el govern i la resta d'actors socials relacionats amb els boscos, s'ha de dir d'entrada que aquesta no ha estat la línia principal de les polítiques forestals de les Espanyes. Al contrari, la política forestal ha estat imposada unilateralment per el govern.

Aquesta orientació ha evolucionat lleugerament amb la política autonòmica catalana, al crear-se el Centre de la Propietat Forestal, com una eina participativa que instaura unes noves relacions entre els propietaris privats i la Generalitat. La mentalitat centralista, jerarquitzada i reglamentista de l'administració forestal es confronta per primer cop amb la visió de la propietat privada o d'alguns propietaris, segons altres punts de vista.

Es diu alguns propietaris perquè, no han participat en aquesta concertació el 95,2% dels propietaris, que posseeixen menys de 25 ha de superfície forestal. Dels 10.545 restants, amb dret a col·laborar, solament uns 3.000 (29%) pertanyen a les associacions convocades. En definitiva, doncs, varen participar en la concertació solament el 1 % dels amos particulars dels boscos catalanes. En els darrers anys s'ha ampliat una mica la representativitat, però en qualsevol cas no arriba al 4% del total de propietaris. En definitiva, el grau d'associació de la propietat forestal es baixíssim i, per tant, el grau de representativitat de sindicats i agrupacions es dèbil.

La política i la legislació forestals son eines complementaries: la política aporta directrius i les lleis estableixen: drets i responsabilitats; i, de forma exhaustiva, els instruments o practiques per desenvolupar aquells criteris.

La finalitat principal de la política forestal catalana, manifestada clarament en els primers articles de la Llei Forestal de 1988 es la d'establir "l'ordenament dels terrenys forestals de Catalunya per assegurar-ne la conservació i garantir la producció de primeres matèries, aprofitar adequadament els recursos naturals renovables i mantenir les condicions que permeten un ús recreatiu i cultural d'aquests terrenys".

El moviment ecologista de Catalunya va exercir els anys vuitanta i començament del noranta una forta pressió sobre les decisions forestals del Govern de la Generalitat que ha ajudat a reforçar els aspectes conservacionistes i reglamentistes de la política forestal tradicional. Avui les organitzacions de custòdia del territori, de defensa de la qualitat climàtica i d'altres juguen un paper important en les polítiques ambientals.

Els ajuts públics al bosc privat sumen una mitjana anual de 7 M€, incloent un percentatge aportat per la Unió Europea, aquesta quantitat representa aproximadament el 12% del pressupost de l'Administració Forestal catalana. Els costos de personal i la despesa corrent sumen el 74% d'aquest pressupost, una xifra que mostra amb claredat el caràcter intervencionista tradicional de les

administracions forestals de les Espanyes i el pes de la seva organització burocràtica.

L'administració forestal de la Generalitat a desenvolupat fonamentalment una política de planejament i gestió centrada en la unitat finca. En els darrers set anys s'ha obert una petita finestra a la planificació i gestió associades, que encara no ha produït resultats importants, però que sembla indicar la voluntat de complir els objectius de la Llei forestal catalana.

La reglamentació creixent sobre els sols no urbans, impulsada per les majories de les zones metropolitanes, relega les minories dedicades a les activitats forestals a un paper secundari, situació que s'agreuja per la seva manca de capacitat associativa, que els fa difícil participar en la presa de decisions sobre moltes de les activitats forestals.

Condicions financeres

El pressupost públic de la Generalitat de Catalunya, la col·laboració econòmica d'altres administracions, i les aportacions dels propietaris de boscos componen el gruix del finançament del bosc privat.

L'estímul econòmic públic te tres línies principals: els beneficis fiscals; l'oferta de serveis i les subvencions o ajuts.

De forma genèrica, es pot afirmar que no existeix a la nostra política forestal una distinció clara entre el que depèn del mercat i el que depèn dels objectius de servei públic. Es a dir, a efectes de finançament, no es distingeix entre parcel·les productives, que podrien autofinançar-se, i parcel·les improductives des del punt de vista dinerari.

A Catalunya hi ha: d'una banda un conjunt d'exempcions, bonificacions o reduccions fiscals adreçades a garantir la perennitat del capital forestal, en el si d'un patrimoni particular; i d'altre banda un conjunt de mesures fiscals orientades a afavorir la inversió forestal.

No hi ha una fiscalitat favorable al associacionisme forestal.

Al govern es responsabilitza d'un conjunt de serveis generals que beneficien la propietat forestal. Els més importants són: Els serveis de prevenció i extinció d'incendis forestals; el servei de vigilància forestal; i l'administració forestal. Les aportacions públiques suposen una despesa anual per hectàrea de 76 €

Les subvencions als boscos privats es destinen bàsicament a encoratjar els propietaris a l'ordenament de les seves finques i a restaurar-les. Altres objectius com els de: incrementar la mobilització de productes forestals dels nombrosos boscos abandonats de Catalunya, o garantir la màxima estabilitat de les masses forestals no rendibles; no son prioritari.

Aquestes ajudes beneficien una mitja de 532 propietaris anuals, que representen el 0,24% del total de propietaris i el 5% de les finques de més de 25 ha. La seva dotació econòmica mitja es de 7M€ anuals que distribuïts per tota la superfície privada representen 3,39 euros per hectàrea, una xifra molt baixa per fer front a les despeses mitges de les operacions silvícoles situades en uns 800 € per hectàrea.

Aquestes dades posen de manifest la dificultat de finançar de forma principal el bosc privat a través del diner públic i no amb la venda dels productes forestals, perquè aquell es escàs i no permet una distribució justa que abasti tot el territori. Mostren clarament, també, que a dia d'avui el finançament del bosc privat, tant en la seva vessant productiva com en la seva vessant conservacionista, es un problema sense resoldre o, si es vol, resolt parcialment de forma molt desequilibrada.

Condicions silvícoles

A Catalunya, la irrupció de la silvicultura alemanya dels segle XVIII no va tenir influència sobre la manera de gestionar el bosc particular. Posteriorment, quan s'ha comprovat que les tècniques inventades pels boscos centreeuropeus no funcionaven a la mediterrània, no s'ha desenvolupat una escola pròpia que estudies la seva adaptació o substitució.

Aquesta situació ha afavorit que l'aprofitament dels boscos de llavor es fes per tallades de selecció econòmiques o aclarides, en les que es tallen, cada cert temps, els arbres millors i mes grans. Malauradament aquest sistema porta associada la baixa rendibilitat i la pèrdua de qualitat del bosc, perquè els arbres mes dolents son deixats com a arbres dominants.

Els boscos de rebrot s'aprofiten aclarint de temps amb temps les matades.

En ambdós cassos es confia en que la natura serà prou generosa perquè el negoci del bosc funcioni sense gaires o cap inversió.

Condicions sociològiques

No hi ha cap estudi complert sobre els diferents perfils dels propietaris forestals, les seves necessitats i motivacions, els interessos que tenen sobre la seva propietat o els factors que desencadenen les decisions de gestió que van prenen.

Tot i aquesta mancança, la documentació disponible permet afirmar que predomina la propietat individual, però que la multipropietat va creixent i ja ocupa un 15% de la superfície forestal privada. En general, les propietats son heretades i, excepcionalment comprades.

La propietat forestal rarament funciona com un capital. Les petites finques, les mes abundants numèricament, son les que tenen els aprofitaments forestals de mes baixa rendibilitat. En general, pot afirmar-se que predominen els propietaris sobre els propietaris-silvicultors.

El grau d'associacionisme es mínim, només un 3% dels propietaris privats pertanyen a alguna organització que defensi els seus interessos. En general l'individualisme predomina sobre l'associacionisme i te com a conseqüència una extensa superfície forestal desestructurada i una gestió forestal minifundista i desorganitzada. Aquesta situació te moltes analogies amb el mon agrícola i ramader, pero el separen dos fets diferencials: la diferencia de rendes entre el bosc i l'agricultura i ramaderia; i el paper econòmic decisiu de la politica agraria comunitaria, que només te un efecte colateral en el bosc

La baixa rendibilitat de la propietat atomitzada, la copropietat, en molts cassos el desconeixement de les partions, i la complexitat administrativa, acceleren l'abandonament i la manca de gestió de molts boscos

Observacions sobre la política forestal catalana actual del bosc privat

Ordenar els terrenys forestals

Con ja s'ha dit anteriorment un dels objectius centrals de la política forestal catalana es la organització en l'espai i en el temps (ordenament) dels terrenys forestals de Catalunya.

Per aconseguir-ho l'administració forestal ha desenvolupat dues eines principals els plans tècnics i la concertació amb la propietat a través del Centre de la Propietat Forestal.

Aquests instruments s'han aplicat finca per finca, renunciant al associacionisme que no ha estat tractat fins a l'any 2004, de forma poc activa. En un principi els plans tècnics es varen pensar per finques de mes de 25 ha, a partir de l'any 2004 si han afegit finques menors. El 2011 la Generalitat va començar va parlar i col·laborar en la redacció de Plans Tècnics Conjunts, una modalitat que pot complementar el planejament finca per finca. L'any 2017 hi havia 13 plans d'aquest tipus aprovats que cobrien 44.808 ha. Caldrà veure en el futur si es consolida aquesta nova línia, més respectuosa amb el que estableix la Llei forestal catalana.

L'any 2016 es varen aprovar per primer cop 10 plans tècnics conjunts, que posen de manifest una certa voluntat de desenvolupar un dels objectius principals de la Llei forestal, l'associació dels propietaris privats. Aquestes aprovacions i les del 2017, han ordenat de forma conjunta 44.808 ha, el 3% de la superfície forestal privada del país. Serà això l'inici del canvi de la planificació finca per finca per la planificació conjunta dels propietaris associats? El temps ho dirà.

En els 23 anys d'aplicació d'aquesta política s'han obtingut els resultat següents (quadre 1):

Quadre 1 Planejament bosc privat. Període 1984 – 2017. Font: CPF. No s'ha considerat la revisió del planajament

Concepte	Valor
Superfície forestal priva ordenada	453.221 ha
Percentatge sobre la superfície forestal privada catalana	29%
Nombre de finques privades > 25 ha ordenades	3.107
Percentatge finques privades ordenades >25 ha sobre total finques >25 ha	29%
Nombre de finques privades < 25 ha ordenades	511
Percentatge finques privades <25 ha ordenades sobre total finques <25 ha	0,23%
Percentatge de finques privades ordenades sobre el total de finques forestals privades	3,43%

En el decurs d'aquest període s'han elaborat plans per el 29% de la superfície forestal catalana, el que significa que per acomplir l'objectiu polític esmentat manca planificar encara el 71% de la superfície forestal privada.

El 71% dels propietaris de de mes de 25 ha no han respost als acords establerts entre les associacions de propietaris forestals i la Generalitat de Catalunya i no han elaborat plans per a les seves finques. Només ho ha fet un 29%

El gruix de propietaris forestals amb menys de 25 ha, es a dir, el 99,77%, no han participat en la política de redacció de plans tècnics.

El programa de planejament i gestió associada de les comarques de Barcelona ha tractat un total de 137.498 ha, un 30% de la seva superfície forestal privada.

Els resultats son meritoris, però no son bons, perquè els 30% de superfície planificada aconseguits estan molt lluny de complir el principal objectiu de la política forestal catalana, l'ordenament de tota la superfície forestal privada. L'atomització de la propietat, un dels problemes estructurals que te el bosc particular català, ni s'ha enfocat ni s'ha resolt des de l'administració forestal.

Assegurar la conservació i l'aprofitament adequat dels recursos naturals

Un altre objectiu prioritari es el d'assegurar la conservació dels boscos. Es cert i comprovable que el control de l'administració forestal sobre els boscos es intensiu i constant, no endebades les despeses de personal i despesa corrent, com ja s'ha dit, sumen el 74% de tot el pressupost forestal. El compliment dels reglaments està garantit.

Ara be si es considera que per una bona conservació cal millorar l'estructura i equipament dels boscos per facilitar, per exemple, la prevenció i l'extinció dels incendis, llavors s'ha de fer notar que hi han grans contradiccions. Amb l'actual sistema de repartiment dels ajuts públics al bosc privat, per exemple, les tres quintes parts de superfície forestal catalana que està per sota de la isohieta de 600 mm, es a dir els boscos mes delicats en tots els aspectes, només han rebut el 21 % dels ajuts totals d'aquest període, mentre que el 79% d'ajuts restants s'han repartit entre les dues quintes parts mes productives i menys desfavorides.

Cal esmentar, respecta als incendis forestals, la creació i funcionament de les Agrupacions de Defensa Forestal (ADF), formades per propietaris forestals, ajuntaments i voluntaris, que tenen com objectiu la prevenció i extinció d'incendis forestals i realitzen una gran tasca. Actualment existeixen 300 ADF que agrupen 675 municipis. El nombre de propietaris associats, però, no arriba al 3% del total de propietaris catalans.

Mentre la superfície del bosc públic català es fixa i inamovible, la del bosc privat està sotmesa a legislacions molt diferents que en poden condicionar la seva continuïtat. La classificació dels sols es una tasca del planejament urbanístic (incloent els plans sectorials) i no sembla que l'administració forestal participi molt activament en la discussió dels diferents plans municipals o de mes abast. Aquesta situació no afavoreix l'objectiu de conservació que es comenta.

En conseqüència, hi ha una policia forestal efectiva en la conservació, però hi ha un repartiment dels ajuts públics contradictori amb aquest objectiu i una manca de participació en les definicions de la superfície de bosc privat.

Garantir la producció de primeres matèries

La mobilització de productes forestals²³ per garantir el subministrament a la indústria, que es el mateix que dir l'estructuració de la oferta dels boscos privats, i la garantia de posar al mercat una certa quantitat de fusta anualment, ha estat impossible amb: el planejament finca per finca; amb la manca de claredat d'aquest planejament alhora de dir quines parcel·les forestals son viables econòmicament i quines no, tot i la informació inventariada sobre les existències; amb el sistema d'ajuts dirigit més a la renda que a la producció; i amb la manca d'acord amb els propietaris per assegurar l'execució continua dels plans.

La millora de la productivitat dels boscos catalans a partir de: l'estudi i aplicació d'una silvicultura adequada; la mecanització dels treballs i aprofitaments i l'ajut a la constitució d'empreses forestals amb suficient dimensió per equipar-se tecnològicament, no ha estat un dels objectius de la nostra política forestal. Les institucions creades per la Generalitat amb col·laboració amb altres entitats com El Centre Tecnològic de Catalunya i el Centre de Recerca i Aplicacions Forestals han treballat molt poc en l'àmbit de gestió i han dedicat els seus esforços a temes mes relacionats amb qüestions ambientals com, per exemple, l'absorció del diòxid de carbó per les masses forestals, la influencia del canvi climàtic en el paisatge o la regeneració de zones cremadese.

Segons les dades del CPF, l'any 2017 es varen fer aprofitaments en 12.452 ha de boscos privats i es varen fer treballs de millora en 748 ha, en total va haver treballs en 13.200 ha. Aquesta xifra representa el 0,84 % del total de superfície privada i permet constatar que la majoria de boscos catalans estan immobilitzats.

²³ En aquest document es consideren exclusivament fusta i llenyes

Mantenir condicions que permetin l'ús recreatiu i cultural dels terrenys forestals

La relació entre superfície forestal privada i us públic es un tema complexa en el que conflueixen punts de vista molt diferents.

D'una banda, els propietaris, que, en general, no tenen tancats i barrats els seu boscos, es queixen d'un us abusiú dels seus bens per part de molts ciutadans que tenen tendència a considerar, tot i que viuen en un sistema d'economia de mercat, que el boscos son de tots.

D'altre banda, els ciutadans amb els impostos que paguen fan possible que existeixi, per exemple, uns serveis de prevenció i lluita contra incendis forestals que costen més de 33 M€ anuals. Quantitat que no podrien cobrir els propietaris amb les condicions actuals o que podrien finançar perdent mes de la meitat dels seus beneficis, amb les condicions teòriques apuntades anteriorment. Aquests ciutadans, també fan possible la vigilància ambiental (un quart del pressupost de l'administració forestal catalana) i financen a traves dels ajuts públics inversions i serveis en els boscos privats.

Un debat clàssic, en l'àmbit del us públic dels boscos privats, es centre en preguntar-se si els ciutadans tenen llibertat per recorre el territori en que viuen, respectant, això si, els bens privats; o si aquest dret no ha d'existir. En alguns països aquest dret dels ciutadans forma part del text constitucional.

A casa nostra, els límits no son tant nítids. L'administració forestal navega per sobre d'aquesta qüestió intentant que ningú prengui mal. De fet hi ha alternatives que es poden explorar sobre la forma d'ordenar aquest us públic i generar beneficis per els propietaris, però s'ha de constatar que això exigeix associacionisme, concertació i planificació global, una cosa ben allunyada del planejament finca per finca, que promou el Govern.

Un altre debat clàssic es produeix quan alguns propietaris privats, que consideren que les aportacions publiques actuals son insuficients, reclamen que la societat els hi pagui directament els beneficis ambientals que els seus boscos aporten a la societat. Aquest col·lectiu be a dir, nosaltres que som el 3% de la població de Catalunya hauríem de ser remunerats pel 97% restant pels beneficis que els hi aportem cada dia.

En l'altre extrem de la polèmica, alguns ciutadans es pregunten si la quantitat que ja es destina al bosc privat es suficient. També, es qüestionen si a més dels beneficis naturals que donen, els ajudats haurien de complir algun altre requisit, com per exemple no tenir tancada i vallada la finca quan es reben ajuts públics. Alguns radicals fins hi tot insinuen que, a la llarga, sortiria mes barat expropiar les finques privades, pels beneficis generals que generen, que pagar un cànon anual.

En definitiva, el manteniment de les condicions que permeten l'ús recreatiu i cultural dels boscos privats depèn, avui, més dels seus propietaris que de la política forestal del país

Algunes reflexions sobre altres aproximacions als problemes forestals del bosc privat a Catalunya

Moltes persones vinculades o interessades pels temes forestals poden estar satisfets amb les polítiques actuals i els seus resultats. Per tots els que creguin això les reflexions que seguiran no tenen cap sentit.

Ara be, si algú està d'acord en que, segons les demostracions de les pàgines anteriors, l'ordenament dels terrenys forestals - per assegurar-ne la conservació i garantir la producció de primeres matèries, aprofitar adequadament els recursos naturals renovables i mantenir les condicions que permeten un ús recreatiu i cultural dels boscos - que es l'objectiu principal de la política forestal catalana, està lluny d'assolir-se, llavors, les reflexions que es presenten a continuació poden ajudar-lo a considerar que existeix un ampli ventall de possibilitats per arribar-hi. Fins hi tot poden animar-lo a proposar i aconseguir alguns canvis.

Reestructuració de la propietat i de la oferta

Tal com es dedueix de la situació descrita en els apartats anteriors, **l'atomització de la propietat i l'enfocament polític finca per finca** de la major part de decisions governamentals condicionen totalment la modernització i racionalització del sector forestal a Catalunya. El desenvolupament recent d'alguns Plans Tècnics conjunts per a finques associades, es un pas molt interessant que encara no pot valorar-se de forma general.

Aquestes dues raons son cabdals per explicar:

- La manca d'associacionisme entre la propietat forestal i la dificultat del Govern per aconseguir acords negociats amb la majoria de propietaris del país
- La impossibilitat de que existeixi una oferta de productes forestals estructurada i continua que pugui satisfer les demandes d'un mercat modern i global
- La dificultat per modernitzar i mecanitzar les empreses de treballs forestals, que d'acord amb el volum i distribució fragmentada de treballs que genera l'actual distribució de la producció i la fragmentació del mercat, no poden arribar a la grandària suficient que garanteixi els rendiments i amortitzacions de la maquinaria moderna que es necessita.
- La incompatibilitat entre la baixa producció actual i les dificultats de subministrament
- La manca d'una indústria de primera transformació competitiva a nivell global.

- El baix percentatge d'ordenament de la superfície forestal catalana, obligada a planificar dins de l'àmbit reduït de les finques individuals.
- La impotència per resoldre els problemes lligats a la relació entre propietat forestal privada i us social dels boscos

Aquesta situació no es nova ni exclusiva de Catalunya. Molts països forestals amb mes tradició en les polítiques del bosc privat, com Alemanya, Suècia, Finlàndia o Canada, s'han enfrontat a aquesta problemàtica. **El tots aquests els casos les solucions han passat per l'associacionisme entre els propietaris forestals.** Per contra, França, el nostre model en tantes coses, ha optat per afavorir les visions patrimonials de caràcter individual, que es el que mateix que s'ha fet a la política forestal catalana, una solució totalment insuficient allí, que ha hagut d'esser completada amb el recolzament a cooperatives forestal i altres institucions semblants i que no ha pogut evitar un decaïment important del sector.

Les associacions de propietaris forestals a Catalunya, d'acord amb les experiències desenvolupades fins avui, podrien tenir les característiques següents:

Organització territorial: Per municipis

Pertinença a l'associació: Voluntària

Representació territorial de primer nivell: Federació comarcal

Representació territorial de segon nivell: Federació catalana

Programació tècnica i econòmica: Planejament comarcal

Participació en el planejament comarcal: Comissió forestal comarcal. {Federació comarcal; Ajuntaments; Generalitat; altres institucions (diputacions, consells comarcals, industria, conservacionistes) }

Gestió del planejament: Federació comarcal i Associacions de propietaris

Control de la gestió: Comissió forestal comarcal

Recolzament tècnic a la gestió: Comissió forestal comarcal

Fiançament: Programa d'ajuts de la Generalitat i altres, a traves de convenis amb les associacions

Compromís i participació dels associats en l'execució dels treballs, finançament i futur forestal: Contractes entre l'associació i els propietaris

Aquest sistema, es basa en el municipi com unitat territorial perquè s'ha demostrat des de fa temps que és un bon àmbit aglutinador dels interessos dels propietaris

forestals. S'obra la porta a que s'agrupin o no diversos municipis segons les seves afinitats i interessos; i es cerca una unitat territorial mes gran a traves de la Federació comarcal.

La participació ampla que aglutini els principals interessos urbanístics, forestals, agrícoles, econòmics i ambientalistes s'acondueix a traves de la Comissió Forestal Comarcal.

Aquesta Comissió es la responsable de redactar un planejament comarcal consensuat que ha de servir de guia per la política forestal del bosc particular que es desenvolupi a la comarca.

La gestió del planejament acordat correspon a la Federació comarcal i a les associacions. La supervisió de l'execució del planejament seria competència de la Comissió Forestal Comarcal

El finançament públic es canalitza a traves de les associacions o federacions a partir dels plans comarcals.

Ampliació dels coneixements silvícoles i organització de la informació

Al llarg d'aquest document s'ha alertat de la **dificultat d'aplicar la silvicultura centreeuropea al bosc mediterrani** i de la necessitat d'estudiar i usar una silvicultura adequada a les condicions mediterrànies de la major part del país. També s'ha fet notar la manca de informació tècnica i econòmica sobre els diferents treballs relacionats amb els aprofitaments forestals (entre ells, sobre tot, el vuit existent sobre mecanització), que facilitin als actors del sector i al planejament els coneixements necessaris per garantir una feina ben feta i uns preus justos. En aquesta línia, s'ha manifestat igualment que la manca d'informació sobre dades del mercat forestal no permet trencar la seva opacitat actual i afavorir la transparència i el realisme econòmics. Finalment, s'ha esmentat la necessitat de donar un caràcter diferenciat als productes forestals clarament mediterranis.

Un forma d'enfocar la solució d'aquests problemes podria passar per:

- **La creació dins de l'administració forestal d'una oficina estadística** que recullis: la informació cadastral i cartogràfica, en bona part existent; el planejament vigent; les dades del mercat forestal, ect..., i la fes de fàcil accés a tots els agents del sector
- **L'elaboració d'un programa d'estudi i recerca**, amb els objectius esmentats anteriorment que podrien desenvolupar les institucions que ja recolza la Generalitat de Catalunya, però que no tenen cap línia conjunta de treball: Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF); Centre Tecnològic Forestal de Catalunya (CTFC); Institut Català de la Fusta (INCAFUST); Institut Català del Suro (ICSuro); i d'altres privades i públiques

Canvis en l'àmbit del planejament, en el seus objectius i en la participació

S'ha comprovat al llarg del document que, ras i curt, **el planejament finca per finca no ha aconseguit superar el 30% de la superfície forestal privada en els darrers 23 anys**. Sembla, doncs, que ha arribat el moment de complementar la línia d'actuació vigent amb altres alternatives que portin a l'ordenament forestal de tot el país.

Una punt de partida, per aconseguir-ho, es el de **considerar un nou àmbit de planejament** que garanteixi una superfície de treball suficient per: superar la immobilització associada al 98% de la superfície forestal privada; racionalitzar serveis comuns, com ara la xarxa de camins (avui dissenyats finca per finca), la prevenció d'incendis o la gestió del lleure; i facilitar la reducció de tots els costos de manteniment i dels aprofitaments.

Aquesta unitat ideal podria ser la comarca, això centraria l'activitat d'ordenament i les seves conseqüències en 42 plans, corresponents a 41 comarques mes la Vall d'Aran. La superfície mitja dels plans seria de 46.600 ha, perfectament assumibles amb la tecnologia actual.

Aquests plans podrien estar constituïts per la suma dels planejament existent i el nou planejament que, en totes les propietats de menys de 200 ha hauria de fer-se per rodals o parcel·les. El rodal garantiria en tot moment el manteniment dels límits de la propietat dels associats i es defugiria, així, de la concentració parcel·laria o d'altres formes que poguessin significar o fer pensar en la dissolució patrimonial.

El primer objectiu de cada pla seria el de definir les parcel·les o rodals generadors de rendes, fossin del tipus que fossin, i les parcel·les sense activitat econòmica immediata. En segon lloc, a cada unitat se li hauria d'assignar uns objectius i la manera d'aconseguir-los.

Per realitzar i gestionar aquest planejament caldrien, uns bancs de dades ben organitzats que lliguessin cadastre, tipus i estat de la vegetació, pendents, infraestructures, mètodes silvícoles, ect, que permetessin conèixer en cada moment l'estat del rodal o parcel·la. Evidentment, el gruix del inventari hauria de fer-se amb noves tecnologies com, per exemple, la teledetecció. El pla agruparia totes les finques estiguessin o no associades.

El mateix banc de dades permetria definir anualment la oferta de productes dels boscos integrats al pla, els costos de manteniment de les zones no productives i les inversions previstes per tota la zona, adaptant-les a les possibilitats econòmiques reals de cada any.

Els boscos públics, tard o d'hora, també haurien de participar en aquest plantejament i sumar els seus plans d'ordenació al planejament forestal general de la comarca.

Aquest planejament hauria de ser el resultat de la concertació entre els principals interessos relacionats amb els boscos. Fonamentalment: els propietaris; els ajuntaments, que tenen la capacitat de classificar els sols i la obligació de vetllar per la prevenció dels incendis forestals; la Generalitat, que representa els interessos forestals generals del país i els drets del ciutadans; la indústria, sobre tot en aquelles comarques que hi te una presencia notable; les associacions comarcals de caràcter social i ambiental; i la resta d'institucions territorials (Diputacions i Consells Comarcals), relacionades amb la política forestal.

Aquest Pla i les seves revisions haurien de ser aprovades d'una forma general, després de sortir a informació pública, i vincularia al conjunt de la societat i les seves institucions.

La gestió directa del planejament correspondria a la Federació comarcal d'associacions de propietaris i podria estar finançada per la mateixa associació, allà on hi haguessin beneficis suficients; per els ajuts públics, on no hi hagués rendibilitat forestal; o per una combinació d'ambdós sistemes. La venda de productes podria fer-se a traves de les Federacions comarcals o podria realitzar-la una central de vendes amb capacitat per mobilitzar els productes obtinguts i aconseguir els millors preus possibles a Catalunya o fora de Catalunya.

Els costos relacionats amb l'ús social de les propietats forestals privades podria finançar-se, per exemple, a través d'un carnet voluntari que oferis avantatges interessants als qui el tinguessin

Cercar un finançament adequat

En diferents apartats d'aquest document s'ha explicat que l'actual finançament del bosc privat afavoreix la seva visió patrimonial per damunt d'una divisió basada en una distinció clara entre el que depèn del mercat i el que depèn dels objectius de servei públic.

Aquesta visió càrrega sobre els pressupostos públics el 88,7% del que s'inverteix anualment als boscos particulars, mentre que els propietaris privats es fan càrrec del 11,3% restant. **Com que el diner públic es limitat les subvencions nomes beneficien un numero reduït de propietaris i de superfície forestal.**

Estudiar un nou finançament, eficaç i aplicable a la totalitat dels boscos privats, es una necessitat primària i obvia. Sense solucionar aquest problema es molt difícil que la política actual pugui evolucionar.

El nou sistema de finançament hauria, probablement de: distingir amb claredat les parcel·les productives i les destinades a garantir la persistència del bosc; aconseguir l'autofinançament dels boscos productius; assolir la fita de que el preu de la fusta sigui determinant; permutar el finançament finca per finca per una programació global basada en els plans de les associacions i els seus contractes de venda a llarg termini; reduir les despeses de funcionament de l'administració

forestal; i cercar formes creditícies o mutualistes favorables a les associacions de propietaris.

Passar d'una actitud de control a una de cooperació

La tradició forestal espanyola, que té una influència indubtable en l'administració forestal catalana, s'ha caracteritzat des de la seva creació per una visió centralista, jeràrquica, reglamentista i prepotent.

Aquestes característiques no han afavorit la recerca de la participació i el debat dels diferents actors relacionats amb els boscos. Per això, l'administració forestal actua com a jutge de moltes situacions en les que espera que li portin els assumptes a la tarima de la sala de vistes per dictaminar positiva o negativament l'assumpte.

Tot el sistema que es proposa en els paràgrafs anteriors exigeix un canvi d'actitud important a l'administració forestal i els seus servidors. **Si la situació actual es: "Planifiqueu o demaneu, porteu el tema a casa nostra i ja decidirem"; la nova orientació seria: "Seiem amb vosaltres per planificar i consensem un resultat"**

Per anar de l'actitud passiva actual a l'activa que es proposa, serà necessari recorre un nou camí amb dificultats inicials, però, plausiblement, amb resultats molt satisfactoris. Evidentment, el compromís i la corresponsabilització dels actors forestals a través del planejament reduirà la burocràcia i, també, les polítiques de policia, cares i poc amables.

El futur del bosc privat

L'anàlisi i les idees que s'han desenvolupat en aquest treball estan allunyades de les preocupacions de molts actors significatius del món forestal català. Tant l'administració forestal i els seus funcionaris, com els sindicats més representatius dels interessos de la propietat, i els investigadors i universitaris, centren els seus interessos en altres temes, potser més sofisticats, potser menys compromesos. Els partits polítics, després de la discussió de la Llei forestal de 1988 i dels debats periòdics que sorgeixen en èpoques de grans incendis forestals, tenen altres coses més urgents que tractar.

Tanmateix, les qüestions més bàsiques que planteja aquest document són els fonaments d'uns boscos vigorosos, ben gestionats, i d'un aprofitament econòmic viable. La crítica que exposa, fonamentada en dades públiques, no hauria de indignar a tots aquells més vinculats als resultats que es discuteixen i que puguin sentir-se enjudiciats, tot el contrari, hauria d'animar-los a contradir el que no creuen que sigui veritat i a reflexionar sobre el que creuen que es raonable.

En qualsevol cas, aquest document ha posat l'accent sobre quatre o cinc temes que d'una o altre manera haurien de resoldre's. No fer-ho aguditzarà els problemes.

Arrossegàrà, probablement, cap a la pèrdua de valor de fusta i propietats. La gestió forestal privada subvencionada no es una solució, es un miratge que només auxilia a un nombre reduït de propietaris i que difícilment es podrà estendre a la totalitat de finques forestals.

L'administració forestal, sense una voluntat decidida de tractar a fons aquesta situació, seguirà perdent pes en les decisions relacionades amb la superfície forestal i acabarà tenint un paper marginal en les polítiques agràries i territorials, la possible creació de l'Agència del Patrimoni Natural i la Biodiversitat és premonitòria.

La indústria, que en moltes ocasions ha pogut beneficiar-se de l'atomització de la propietat cada vegada patirà més per poder assolir unes dimensions que la facin viable en un mercat que creix i creix. I com es notori, sense una indústria que generi una demanda de productes forestals, serà difícil que existeixin uns boscos privats amb capacitat d'autofinanciar-se el màxim possible. En aquestes circumstàncies, tota la gestió forestal recaurà sobre el pressupost públic, si es que cal fer alguna política en aquest sentit, i aquests diners del comú no seran suficients, vistes les obligacions prioritàries que actualment ha de cobrir la despesa pública.

La participació i la concertació seguiran tenint un perfil baix.

Els més pessimistes poden dir que, faci el que es faci, l'evolució del món forestal anirà en la direcció negativa que apuntàvem. Ara be els optimistes, els que creuen en el pensament útil, consideraran que res es pot donar per perdut en els boscos privats, i que queda molt espai per moure's.

Grup de debat sobre Polítiques Forestal
Secció Forestal de la ICEA

Annex 1

Dades generals, quadres estadístics

- 1.- Superfícies
- 2.- Distribució de la propietat forestal privada
- 3.- Principals espècies forestals
- 4.- Producció potencial dels boscos catalans
- 5.- Costos, preus i beneficis

1 Superfícies

Quadre 1.1.1

Superfícies forestals (SF) de Catalunya segons diferents fonts, en ha

Tipus de SF	CPF (1) Memòria 2016	1er IFN (2) 1966-1975	2n IFN 1986- 1996	3er IFN 1997-2007	Inventari CREAF (3) 1988- 1998	El Bosc La Vola/CPF 1995	Cadastre
SF total	2.051.140	1.802.700	1.813.035	1.930.482	1.951.027	1.960.801	1.930.142
SF total arbrada (% /SF total)	1.347.497 (66% s/1))	1.164.200 (65%)	1.394.074 (77%)	1.626.212 (84%)	1.194.143 (61%)		
SF total no arbrada (% /SF total)	703.643 (34% s/1))	638.500 (35%)	418.960 (23%)	304.270 (16%)	742.395 (38%)		
SF pública (% /SF total)	481.673 (23,5% s/1))		327.796 (28%)				
SF privada (% /SF total)	1.569.467 (76,5%)		1.485.239 (72%)			1.511.671 (77%)	1.484.901 (77%)
SF privada arbrada (% /SF privada total)	1.035.848 (66%)		1.009.962 (56%)	1.327.791 (69%)			

1.- CPF = Centra de la Propietat Forestal

2.- IFN = Inventari Forestal Nacional

3.- CREAF = Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals

Nota: Hi ha diferències en els valors que donen els diferents inventaris, per tot tipus de superfície forestal. La raó es, probablement, els diferents processos de recollida de dades i tractament estadístic que s'han utilitzat. En la informació que es presenta a continuació, s'especificarà quina es la font que s'ha utilitzat en cada cas.

Quadre 1.1.2
Superfícies forestals (SF) de Catalunya. Memòria 2016 del CPF (1)

Comarca	Superfície comarca	SF total	(%) SF / Sup. comarca	SF arbrada	SF no arbrada	SF pública	SF privada	% SF privada / SF total
Alt Camp	53.798	28.024	52,1	18.521	9.503	402	27.622	98,6
Alt Empordà	135.763	85.305	62,8	52.414	32.891	2.841	82.464	96,7
Alt Penedès	59.280	28.522	48,1	19.024	9.498	455	28.067	98,4
Alt Urgell	144.751	131.346	90,7	95.859	35.487	54.478	76.867	58,5
Alta Ribagorça	42.687	40.245	94,3	16.032	24.213	28.381	11.863	29,5
Anoia	86.642	50.069	57,8	37.007	13.062	679	49.391	98,6
Bages	109.244	77.331	70,8	58.561	18.770	806	76.526	99
Baix Camp	69.691	40.197	57,7	22.257	17.940	5.455	34.742	86,4
Baix Ebre	100.151	48.157	48,1	20.297	27.859	20.021	28.136	58,4
Baix Empordà	70.154	38.399	54,7	31.851	6.548	3.006	35.393	92,2
Baix Llobregat	48.808	26.450	54,2	14.822	11.628	2.614	23.836	90,1
Baix Penedès	29.631	16.232	54,8	8.814	7.418	510	15.722	96,9
Barcelonès	14.628	3.150	21,5	1.572	1.578	319	2.831	89,9
Berguedà	118.554	110.262	85,4	76.816	24.446	16.687	84.575	83,5
Cerdanya	54.660	43.175	79	25.052	18.123	28.459	14.716	34,1
Conca de Barberà	65.074	34.854	53,6	24.619	10.235	4.418	30.436	87,3
Garraf	18.520	11.798	63,7	5.502	6.296	162	11.635	98,6
Garrigues	79.727	31.097	39	15.009	16.088	122	30.975	99,6
Garrotxa	73.326	60.745	82,8	55.482	5.263	2.601	58.144	95,7
Gironès	57.530	37.149	64,6	34.064	3.084	102	37.046	99,7
Maresme	39.839	25.775	64,7	20.685	5.090	955	24.816	96,3
Moianès	33.759	27.235	80,7	22.494	4.741	6	27.230	100
Montsià	73.410	25.671	35	7.922	17.749	9.125	16.546	64,5
Noguera	178.416	97.555	54,7	57.648	39.907	32.882	64.672	66,3
Osona	124.676	88.583	71,1	75.026	13.557	1.602	86.981	98,2
Pallars Jussà	134.308	110.571	82,3	54.087	56.485	53.019	57.552	52
Pallars Sobirà	137.794	131.060	95,1	65.420	65.640	94.766	36.294	27,7
Pla d'Urgell	30.508	936	3,1	48	888	0	936	100

Pla de l'Estany	26.331	15.334	58,2	14.150	1.184	88	15.247	99,4
Priorat	49.854	37.656	75,5	22.328	15.328	1.478	36.178	96,1
Ribera d'Ebre	82.745	54.122	65,4	28.957	25.165	8.079	46.043	85,1
Ripollès	95.685	88.962	93	60.598	28.364	26.682	62.280	70
Segarra	72.274	22.351	30,9	14.430	7.921	0	22.351	100
Segrià	139.697	28.883	20,7	7.913	20.970	4.502	24.381	84,4
Selva	99.442	77.901	78,3	71.709	6.192	118	77.783	99,8
Solsonès	100.047	77.753	77,7	62.863	14.890	7.218	70.535	90,7
Tarragonès	32.028	10.987	34,3	5.336	5.651	171	10.817	98,4
Terra Alta	74.305	44.272	59,6	28.655	15.617	10.745	33.527	75,7
Urgell	57.892	8.769	15,1	3.948	4.821	48	8.721	99,5
Val d'Aran	63.360	61.180	96,6	23.651	37.530	55.838	5.343	8,7
Vallès Occidental	58.308	34.265	58,8	24.880	9.385	1.314	32.951	96,2
Vallès Oriental	73.491	47.814	65,1	41.175	6.640	519	47.295	98,9
Total	3.210.784	2.051.140	63,9	1.347.497	703.643	481.673	1.569.467	76,5

1.- CPF = Centre de la propietat Forestal

Quadre 1.1.3. Superfícies Forestals (SF) de Catalunya, en ha. IFN ⁽¹⁾ (1986-1996)

	SF d'UP (2) propietat de l'Estat o Generalitat	SF de l'Estat o Generalitat no declarada d'UP	SF d'UP propietat d'Entitats locals	SF propietat de les Entitats locals no declarada d'UP	SF de propietat Particular	SF Total
Barcelona	5.341	209	13.036	15.761	457.337	491.684
Girona	10.767	2.501	34.242	810	367.334	415.654
Lleida	30.776	24.616	232.918	19.116	426.374	733.800
Tarragona	17.955	2.352	33.585	1.256	234.194	289.342
Total en ha	64.839	29.678	313.781	36.943	1.485.239	1.930.480
% SF/ SF total	3,4	1,5	16,2	1,9	77	100

1.- IFN = Inventario Forestal Nacional, Ministerio de Agricultura

2.- UP = Utilitat Pública

Quadre 1.1.4

Superfície de Catalunya. Superfícies forestals (SF) de Catalunya en ha. Inventari Ecològic i Forestal. CREAM(1) (1988-1998)

Província	Superfície total Catalunya STC	Bosc dens	Bosc clar	Matollar	Prats	Altres	Improductiu	Superfície Forestal total (SF)	SF Arbrada
Barcelona	771.737	365.495	5.634	100.094	9.338	309	10341	491.211	371.128
Girona	588.955	326.693	2.827	48.412	25.031	1.060	9.953	413.976	329.520
Lleida	1.212.4	357.408	12.730	222.350	91.049	121	53.466	737.124	370.138,
Tarragona	625.94	130.196,	7.699	155.172	2.942	1.127	11.580	308.716	137.896
Totals	3.199.011 (2)	1.179.793	28.890	526.028	128.360	2.616	85.340	1.951.027 (61%/STC)	1.208.682 (62%/SF total)

1.- CREAM = Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals

2.- Aquest valor no coincideix amb el de l'Institut de Estadística de Catalunya (IDESCAT), que es de 32.108Km2.

Quadre 1.1.5

Superfícies forestals de Catalunya. El Bosc. La Vola/CPF (1995)

Comarca	SF total (ha)	SF privada (ha)	% SF privada/ SF total
Alt Camp	24.452	23.405	96
Alt Empordà	82.702	77.457	94
Alt Penedès	23.316	22.928	98
Alt Urgell	132.524	89.747	68
Alta Ribagorça	41.003	23.213	57
	47.087	45.542	97

Anoia			
Bages	91.157	87.774	96
Baix Camp	32.968	28.165	85
Baix Ebre	46.179	25.276	55
Baix Empordà	35.156	32.076	91
Baix Llobregat	22.792	19.722	87
Baix Penedès	10.428	9.752	94
Barcelonès	1.686	593	35
Berguedà	100.149	82.033	82
Cerdanya	47.824	21.885	46
Conca de Barberà	31.483	27.125	86
Garraf	12.173	12.117	100
Garrigues	30.693	30.617	100
Garrotxa	60.689	57.601	95
Gironès	33.616	32.491	97
Maresme	20.847	20.739	99
Montsià	23.016	15.023	65
Noguera	94.529	68.963	73
Osona	87.439	86.143	99
Pallars Jussà	103.150	51.965	50
Pallars sobirà	130.432	42.175	32

Pla d'Urgell	-	-	-
Pla de l'Estany	14.339	14.118	98
Priorat	30.421	28.205	93
Ribera d'Ebre	44.411	35.868	81
Ripollès	90.216	67.258	75
Segarra	23.196	23.196	100
Segrià	27.743	22.653	82
Selva	79.031	77.552	98
Solsonès	78.162	74.099	95
Tarragonès	10.422	10.269	99
Terra Alta	37.392	26.327	70
Urgell	7.373	7.315	99
Val d'Aran	60.728	3.003	5
Vallès Occidental	32.247	31.708	98
Vallès Oriental	57.630	55.573	96
TOTALS	1.960.801	1.511.671	77

Quadre 1.1.6

Percentatges de propietat pública i privada en relació a la superfície total de Catalunya

Tipus de propietat	Percentatge de la superfície total de Catalunya (1)	Percentatge d'habitants (2) propietaris
Propietat pública (carreteres, patrimoni municipal, altres)	6%	-
Propietat forestal pública	14 %	-
Propietat forestal privada	46%	3%
Propietat privada agrícola, immobiliària i altres	30%	Alguns del 97% restant
Total	100	100

(1) Es considera que la superfície total de Catalunya es de 32.114 Km².

(2) El nombre d'habitants de Catalunya s'estima en 7.553.636

2 Distribució de la propietat privada forestal

Quadre 1.2.1

Nombre i percentatges de titulars forestals privats per intervals de superfície.

Interval en ha	Nombre titulars	% dels titulars	Superfície forestal (ha)	% de superfície
< 1	115.532	52,09	41.700	2,81
1 - 10	84.359	38,04	267.924	18,04
10 - 25	11.343	5,11	176.536	11,89
25 - 100	7.781	3,51	382.742	25,78
100 - 300	2.330	1,05	368.808	24,84
300 - 500	290	0,13	109.207	7,35
> 500	144	0,06	137.984	9,29
TOTAL	221.779	100	1.484.901	100

Font: Elaboració pròpia a partir de Estructura de la propietat forestal a Catalunya. CPF (2010)

Nota: Hi ha una diferència entre la superfície forestal privada total del cadastre (1.484.901 ha) i la del Inventari Forestal Nacional (1.485.239 ha), de 338 ha. En tots els càlculs relacionats amb aquest quadre s'utilitza el valor del cadastre. Es pren com a valor de la superfície forestal total catalana la xifra de 1.930.142 ha

Quadre 1.2.2

Nombre i percentatges acumulats de titulars forestals privats per intervals de superfície.

Interval en ha	Nombre titulars	Nombre titulars %	Nombre titulars acumulat %	SF privada (ha)	% SF privada / SF privada total (ha)	S.F. per intervals Acumulada %
< 1	115.532	52,09	52,09	41.700	2,81	2,81
1 - 10	84.359	38,03	90,13	267.924	18,03	20,85
10 - 25	11.343	5,12	95,25	176.536	11,90	32,74
25 - 100	7.781	3,51	98,75	382.742	25,80	58,52
100 - 300	2.330	1,05	99,80	368.808	24,83	83,35

300 - 500	290	0,13	99,94	109.207	7,34	90,71
> 500	144	0,06	100	137.984	9,29	100
TOTAL	221.779	100	-	1.484.901	100	-

Font: Elaboració pròpia a partir de Estructura de la propietat forestal a Catalunya. CPF (2010)

Quadre 1.2.3

Nombre de titulars forestals privats amb menys de 25 ha i mes de 25 ha

Interval en ha	Nombre titulars	Nombre titulars acumulats	% Titulars	Superfície forestal (SF) (ha)	Superfície forestal (ha)	% S.F.
< 1	115.532	211.234	95	41.700	486.160	33
1 – 10	84.359			267.924		
10 – 25	11.343			176.536		
25 – 100	7.781	10.545	5	382.742	998.741	67
100 – 300	2.330			368.808		
300 – 500	290			109.207		
> 500	144			137.984		
TOTAL		221.779	100	1.484.901	1.484.901	100

Font: Elaboració pròpia a partir de Estructura de la propietat forestal a Catalunya. CPF (2010)

Quadre 1.2.4

Nombre de titulars forestals privats amb menys de 100 ha i amb mes de 100 ha

Interval en ha	Nombre titulars	% titulars	% Titulars acumulats	N titulars - 1 a 100 -100 a 500 - > 500	Superfície forestal (SF) (ha)	% SF	% S.F. Acumulada	SF per intervals - 1 a 100 -100 a 500 - > 500
< 1	115.532	52,10	52,10	219.015 (98,7 %)	41.700	2,81	2,81	868.902 (58,5%)
1 - 10	84.359	38,03	90,13		267.924	18,03	20,84	
10 - 25	11.343	5,12	95,25		176.536	11,90	32,74	
25 - 100	7.781	3,51	98,76		382.742	25,80	58,54	
100 - 300	2.330	1,05	99,81	2620 (1,2%)	368.808	24,83	83,37	478.015 (32,2%)
300 - 500	290	0,13	99,94		109.207	7,34	90,71	
> 500	144	0,06	100	144 (0,1%)	137.984	9,29	100	137.984 (9,3%)
TOTAL	221.779	100			1.484.901	100		

Font: Elaboració pròpia a partir de Estructura de la propietat forestal a Catalunya. CPF (2010)

Quadre 1.2.5.

Distribució de la superfície forestal priva de Catalunya per intervals de superfície, en ha

Tipus de propietat	Nombre de propietaris	% propietaris	Superfície	% superfície
Propietat privada de < 25 ha	211.234	95,16	486.160	25,19
Propietat privada entre 25 i 100 ha	7.781	3,50	382.742	19,83
Propietat privada entre 100 i 300 ha	2.330	1,06	368.808	19,11
Propietat privada > 300 ha	434	0,19	247.191	12,81
Propietat pública. Totes les Dimensions	210	0,09	445.242	23,06
TOTAL	221.989	100	1.930.142	100

Font: Elaboració pròpia a partir de Estructura de la propietat forestal a Catalunya. CPF (2010)

3 Principals espècies forestals

Quadre 1.3.1

Superfície ocupada per les principals espècies forestals allà on son dominants (1), en ha

Espècies dominants	Superfícies Dades 2º Inventari Forestal Nacional	%/ Superfície total espècies dominants	Superfícies Dades Inventari Ecològic i Forestal de Catalunya	% / Superfície total espècies dominants
Pi blanc	316.859	25	239.092	21
Pi roig	207.200	16	219.754	20
Pi pinyer	38.749	3	36.294	3
Pinassa	131.632,	10	140.627	13
Pi negre	70.747	6	54.613	5
Alzina	95.333	8	184.654	17
Faig	21.773	2	28.726	3
Roure + faig	25.201	2	-	-
Alzina + Suro	36.058	3	-	-
Suro	36.997	3	62.937	6
Roure	31.570	2	83.926	8
Barreja de coníferes	101.291	8	16.806	1
Altres barreges i arbres de ribera	128.779	10	101.131	4
Castanyer	10.570	1	12.237	0
Avet	12.442	1	13.346	1
Totals	1.265.201	100	1.194.143	100

Font: 2n Inventari Forestal Nacional i Inventari Ecològic i Forestal de Catalunya

1.- Espècie dominant = Espècie amb l'àrea basal més gran en una zona determinada

2.- Àrea basal = suma de les superfícies de les seccions normals (a 1,30 m) de una determinada espècie, en una àrea determinada. S'expressa en m2/ha

Quadre 1.3.2**Superfície forestal per espècie dominant (SFTED) a Catalunya per demarcacions, en ha.**

2n Inventari Forestal Nacional

Espècie dominant	Barcelona	Lleida	Girona	Tarragona	SFTED	% /SFTED
Pi blanc	152.291	34.366	33.983	96.220	316.859	25
Pi roig	63.699	101.808	29.916	11.777	207.200	16
Pi pinyer	30.493		8.256		38.749	3
Pinassa	26.126	94.807		10.699	131.632	10
Pi negre	4.412	56.159	10.176		70.747	6
Alzina		46.812	48.521		95.333	8
Faig	6.312		15.461		21.773	2
Roure + faig		25.201			25.201	2
Alzina + Suro	36.058				36.058	3
Suro			36.997		36.997	3
Roure	14.625		16.945		31.570	2
Barreja de coníferes	24.737		29.401	47.153	101.291	8
Altres barreges i arbres de ribera	36.350	22.369	70.059		128.779	10
Castanyer			10.570		10.570	1
Avet		12.442			12.442	1
TOTALS	395.103	393.964	310.285	165.849	1.265.201	100

Quadre 1.3.3

Superfície forestal privada per espècie dominant (SFPRTED) a Catalunya per demarcacions, en ha.

2n Inventario Forestal Nacional

Espècie dominant	Barcelona	Lleida	Girona	Tarragona	Totals
Pi blanc	151.485	31.252	33.052	86.471	302.260
Pi roig	58.499	54.251	25.326	8.268	146.344
Pi pinyer	30.459		8.243		38.702
Pinassa	26.111	88.257		3.964	118.332
Pi negre	2.571	13.863	2.016		18.450
Alzina	26.798	33.496	47.540		107.834
Faig	6.256		14.500		20.756
Roure + faig		16.664			16.664
Alzina + Suro	7.956				7.956
Suro			36.774		36.774
Roure	14.604		15.210		29.814
Barreja de coníferes	24.605		27.624		52.229
Altres barreges i arbres de ribera	33.774	18.309	68.988	40.427	161.498
Castanyer			10.449		10.449
Avet		1.536			1.536
TOTALS	383.119	257.628	289.722	139.130	1.069.599

Quadre 1.3.4

Superfície forestal privada per espècie dominant (SFPRTED) en pendents > 35%, en ha

2N Inventario Forestal Nacional

Espècie dominant	SFTED	% /SFTED
Pi blanc	171.594	57
Pi roig	107.816	74

Pi pinyer	18.372	47
Pinassa	70.518	60
Pi negre	14.585	79
Alzina	60.957	57
Faig	18.190	88
Roure + faig	13.874	83
Alzina + Suro	23.593	88
Suro	21.759	59
Roure	22.688	76
Barreja de coníferes + pinastre	49.711	95
Altres barreges i arbres de ribera	70.242	43
Castanyer	8.683	83
Avet	1.321	86
Totals	673.904	62

4 Producció potencial boscos catalans

Quadre 1.4.1

Producció potencial total de fusta amb escorça

Especies dominants	Superfície espècie dominant (ha) (1)	Producció mitja amb escorça (m ³ /ha/any) (2)	Densitats (Kg/m ³) (3)	Producció mitja amb escorça (t/ha/any)	Producció potencial (t/ha/any)
Pi blanc	316.859	3,6	548	1,97	624.212
Pi roig	207.200	4,4	502	2,21	457.912
Pi pinyer	38.749	3,6		2,15	83.310
Pinassa	131.632	4,1	576	2,36	310.652
Pi negre	70.747	4,3	500	2,15	152.106
Alzina	95.333	1,9	1000	1,9	181.133
Faig	21.773	5,4	772	4,17	90.793
Roure + faig	25.201			2	50.402
Alzina + Suro	36.058			1,5	54.087
Suro	36.997				
Roure	31.570	2	972	1,94	61.246
Barreja de coníferes + pinastre	101.291			1,04	105.343
Altres barreges i arbres de ribera	128.779			2	257.558
Castanyer	10.570	7,2	665	4,79	50.630
Avet	12.442	8,4	460	3,16	39.317
TOTALS	1.265.201				2.518.701

Font: Elaboració pròpia a partir de:

- (1) 2n Inventari Forestal Nacional
- (2) Inventari Ecològic i Forestal de Catalunya
- (3) Principales maderas de coníferes y frondosas de España- Características, tecnología y aplicaciones. Santiago Viñote Peña. Universidad Politécnica de Madrid

Quadre 1.4.2

Producció potencial de fusta amb escorça de la superfície forestal privada

Espècie dominant	Superfície forestal privada	Producció potencial (t/ha/any)
Pi blanc	302.260	595.452
Pi roig	146.344	323.420
Pi pinyer	38.702	83.209
Pinassa	118.332	279.264
Pi negre	18.450	39.668
Alzina	107.834	204.885
Faig	20.756	86.553
Roure + faig	16.664	33.328
Alzina + Suro	7.956	11.934
Suro	36.774	
Roure	29.814	57.839
Barreja de coníferes	52.229	54.318
Altres barreges i arbres de ribera	161.498	322.996
Castanyer	10.449	50.051
Avet	1.536	4.854
TOTALS	1.069.599	2.147.770

Font: Elaboració pròpia a partir dels Quadres 3.3 i 4.1

Quadre 1.4.3

Producció potencial de la superfície forestal privada (SFPR) per espècie dominant en pendents > 35% a Catalunya, en ha (IFN 2)

Espècie dominant	SFPR (ha)	Producció potencial (t/ha/any)
Pi blanc	171.594	338.040
Pi roig	107.816	238.273
Pi pinyer	18.372	39.500
Pinassa	70.518	166.422
Pi negre	14.585	31.358
Alzina	60.957	115.818
Faig	18.190	75.852
Roure + faig	13.874	27.748
Alzina + Suro	23.593	35.390
Suro	21.759	-
Roure	22.688	44.015
Barreja de coníferes + pinastre	49.711	51.699
Altres barreges i arbres de ribera	70.242	140.484
Castanyer	8.683	41.592
Avet	1.321	4.174
Totals	673.904	1.350.366

1.5 Costos, preus i beneficis

Quadre 1.5.1

Subhasta en peu de productes fusters en boscos de propietat municipal gestionats per la Direcció General d'Ecosistemes Forestals i Gestió del Medi (2017)

Ajuntament	Espècie	Quantitat en m3	Densitat Kg/m3	Quantitat en tones	Preu licitació €	Preu unitari de licitació €/t
La Vansa Fòrnols	Pi roig	600	502	301	9.000	30
Pont de Bar	Pi roig	300	502	151	3.000	20
Les Valls del Valira	Pi roig, pi negre Avet	600	500	300	7.800	26
La Vansa Fòrnols	Pi roig, pi negre	580	502	291	9.280	32
Josa i Tuixent	Pi roig	700	502	351	11.200	32
Josa i Tuixent	pi roig, pi negre	200	502	100	3.200	32
Valls del Valira	pi negre	600	500	300	6.600	22
Alp	Pi roig, pi negre			900	12.600	14
Alp	Pi negre			1.050	12.600	12
Meranges	Pi negre	902	500	451	17.138	38
Montellà Martinet	Pi roig			500	6.000	12
Lles de Cerdanya	Pi negre			1.000	5.000	5
Montellà Martinet	Pi roig			906	10.872	12
Montellà Martinet	Pi roig, pi negre			652	6.520	10
Urús	Pi roig, pi negre			1.000	12.000	12
Meranges	Pi negre			800	9.600	12
Lles de Cerdanya	pi negre			1.400	21.000	15
Camarassa	Pi blanc			220	660	3
Isona i Conca Dellà	Pi roig, pi negre			2000	64000	32
Senterada	Pi roig			3.500	38.500	11
Tremp	Pi roig, pi negre			2.700	13.500	5
St Esteve de la Sarga	Pi negre			1.500	4.500	3
St Esteve de la Sarga	Pinassa, pi roig			3.000	15.000	5
Llavorsí	Pi negre, Avet			1.000	12.000	12
Farrera	Pi negre, Avet			500	10.500	21
Farrera	Pi roig			400	6.000	15
Alins	Pi roig, pi negre, avet			700	13.650	20
Alins	Pi negre			300	4.800	16
Alins	pi roig			300	4.800	16
Alins	Pi roig, pi negre, avet			600	12.000	20
Gimenells	Pi blanc			600	1.200	2
Gimenells	Pi blanc			500	1.500	3
Guixers	Pi roig, pi negre			908	15.436	17
La Coma	Pi roig			940	15.980	17

Font: Elaboració pròpia a partir de: Oferta pública de fustes 2017. Generalitat de Catalunya

Quadre 1.5.2

Subhasta de productes posats a destí provinents dels boscos de la Generalitat de Catalunya i d'entitats locals gestionats per Forestal Catalana S.A. (2017)

Tipus producte	LOT	Espècie	Preu de licitació €/t
Fusta serra	MB/01/2017	Pi negre	58
		Pi roig	56
		Pinassa	52
Fusta serra	MB/03/2017	Pi negre	57
		Pi roig	55
		Pinassa	51
Fusta serra	MB/05A/2017	Pi negre	44
		Pi roig	43
		Pinassa	40
Serra	MB/05B/2017	Pi negre	53
		Pi roig	52
		Pinassa	46
Llenya	MB/09B-096/2017	Faig	42
		Quercines	42

Font: Elaboració pròpia a partir de:
Oferta pública de fustes 2017. Generalitat de Catalunya

Quadre 1.5.3

Resum quadres 1.5.1 i 1.5.2

Espècie	Preu mig dret = Benefici pel propietari €/t	Preu a destí = Cost pel fabricant €/t	Diferència = a costos explotació i transport €/t
Pi roig (Diàmetres de 20 – 30)	18	51	33
Pi roig (Diàmetres de 25 -40)	30	56	26
Pi roig trituració	14	40	26
Pi negre	21	53	32
Pi blanc trituració	2,7	40	37,3
Llenyes		42	

Font: Elaboració pròpia

Quadre 1.5.4
Preu productes fusters posats a destí. Llotja de VIC, 2017

Espècie	Interval de preus €/t	Preu mig €/t
Pi roig	48 - 53	50,5
Pi blanc	41 - 43	42
Pinassa	44 - 49	45
Alzina	60 - 70	65
Trituració	25 - 30	27,5
Roure	48 - 50	48,50

Font: Llotja de Vic

Quadre 1.5.5
Costos d'exploració: transport. Dades de 2013

Distància Km	Cost €/t	Mitja €/t	Increment en % respecta a 25 Km
25	4,00 - 8,50	6,25	
50	9,00 - 11,00	10	37,5
75	10,00 - 13,00	11,5	46
100	12,00 - 15,17	13,58	54
> 100	18,00 - 25,00	21,5	71

Font: Full Informatiu dels Productes Forestals a Catalunya, N° 13, gener 2013
 Diputació de Barcelona

Quadre 1.5.6
Costos d'exploració: tallar i arrossegar. Dades de 2013

Pendent	< 20%	20 – 35%	> 35%
Distància m			-
400	15,0 €/t	21,5 €/t (30 %)	32,3 €/t (54 %)
400 – 2000	21,5 €/t	26,9 €/t (20 %)	37,6 €/t (47 %)

Font: Full Informatiu dels Productes Forestals a Catalunya N 13, gener 2013
 Diputació de Barcelona
 (): Entre parèntesi: % d'increment sobre el preu amb pendent < 20%

Annex 2

Ajuts al bosc privat, estadístiques

- 2.1** Mitjana anual de propietaris beneficiats pels ajuts
- 2.2** Diferència entre lo atorgat i lo certificat
- 2.3** Imports màxims subvencionables. Bases reguladores programa de desenvolupament rural 2014 – 2020.
- 2.4** Percentatge de sol·licituds d'ajut no ateses.
Període 2001- 2018
- 2.5** Distribució territorial dels ajuts superiors al 4% de la dotació total. Període 1994 – 2013
- 2.6** Convocatòria 2017
- 2.7** Distribució final de la convocatòria 2017
- 2.8** Actuacions silvícoles 2017
- 2.9** Instrument d'ordenació (IOF) vigents, 2017
- 2.10** Programa de Restauració i Millora Forestal. Associacions de propietaris forestals i ajuntaments participants

Quadre 2.1.1

Ajuts al bosc privat. Mitjana anual de propietaris beneficiats pels ajuts

Període	Mitjana de propietaris beneficiats	% sobre total propietaris forestals (221.779 prop.)	% sobre propietaris forestals amb mes de 25 ha (10.545 prop.)
1994 – 1999	267	0,12	2,53
2000 – 2006	523	0,24	4,96
2007 – 2013	768	0,35	7,28
1994 – 2013	532	0,24	5,05

Font: Foment de la gestió dels boscos de titularitat privada a Catalunya. Generalitat de Catalunya. Centre de la Propietat Forestal(2017) i elaboració pròpia

Quadre 2.1.2

Ajuts al bosc privat. Diferència entre lo atorgat i lo certificat

Convocatòria	Import sol·licitat (€)	Import atorgat (€)	% Atorgat/ Sol·licitat	Import certificat (€)	% Certificat/ Atorgat	Diferència entre atorgat i certificat (€)
2001	7.991.094	4.333.219	54	3.963.474	91	369.745
2002	18.297.666	7.587.339	41	6.624.555	87	962.784
2003	39.020.387	18.412.677	47	14.320.266	78	4.092.411
2004	2.982.294	2.414.198	81	1.959.647	81	454.551
2005	50.540.628	15.327.460	30	11.105.137	72	4.222.323
2006	9.632.368	5.154.005	54	4.730.870	92	423.135
2007	21.535.184	7.165.141	33	4.913.310	69	2.251.831
2008	21.413.054	9.661.979	45	7.973.262	83	1.688.717
2009	43.022.313	11.091.587	26	8.923.435	80	2.168.152
2010	69.474.604	12.736.713	18	11.617.655	91	1.119.058
1011	25.002.591	9.580.977	38	8.483.739	89	1.097.238
2012	15.067.489	5.312.377	35	4.945.696	93	366.681
TOTAL PARCIAL	323.979.672	108.777.672	42	89.561.046	84	19.216.626
2013	1.119.656	366.842	33	335.874	92	30.968
2014	20.569.539	6.597.048	32	5.396.441	82	1.200.607
2015	23.146.813	7.169.129	31	5.878.973	82	1.290.156
2016	14.235.180	5.202.087	37	3.769.130	72	1.432.957
2017	12.746.599	5.101.721	40	2.341.644	46	2.760.077
2018	11.846.003	5.345.786	45	102.470	2	5.243.316
TOTAL PARCIAL	83.663.790	29.782.613	36	17.824.532	63	11.958.081
TOTALS	407.643.462	138.560.285	34	107.385.578		31.174.707

Font Elaboració pròpia a partir de la Memòria del CPF 2017

Quadre 2.1.3

Ajuts al bosc privat. Imports màxims subvencionables. Bases reguladores programa de desenvolupament rural 2014 – 2020.

Concepte	Import màxim subvencionable
Aclarida de plançoneda	800,00-1.550,00 €/ha
Aclarida de millora	750,00-950,00 €/ha
Tallada selectiva	850,00 €/ha
Selecció de tanys	800,00-1.400,00 €/ha
Podes de formació	280,00 €/ha
Podes de qualitat	800,00 €/ha
Estassada de sotabosc	900,00 €/ha
Pela de suro de reduïda qualitat i pelagrí	400,00 €/ha
Tractament fitosanitari per la lleva del suro	160,00 €/

Font: Generalitat de Catalunya

Quadre 2.1.4

Ajuts al bosc privat. Percentatge de sol·licituds d'ajut no ateses. Període 2001- 2018

Convocatòria	Dotació (€)	Import sol·licitat (€)	Sol·licituds no ateses (€)	Percentatge de sol·licituds no ateses en %
2001	6.096.787	7.991.094	1.894.307	24
2002	9.356.555	18.297.666	8.941.111	49
2003	17.254.560	39.020.387	21.765.827	56
2004	2.420.000	2.982.294	562.294	19
2005	15.279.264	50.540.628	35.261.364	70
2006	5.090.000	9.632.368	4.542.368	47
2007	7.350.000	21.535.184	14.185.184	66
2008	9.600.000	21.413.054	11.813.054	55
2009	11.033.560	43.022.313	31.988.753	74

2010	12.804.000	69.474.604	56.670.604	82
1011	9.780.000	25.002.591	15.222.591	61
2012	5.172.569	15.067.489	9.894.920	66
2013	375.000	1.119.656	744.656	67
2014	7.552.971	20.569.539	13.016.568	63
2015	7.576.575	23.146.813	15.570.238	67
2016	5.121.361	14.235.180	9.113.819	64
2017	4.939.504	12.746.599	7.807.095	61
2018	5.414.192	11.846.003	6.431.811	54
TOTALS	142.216.898	407.643.462	265.426.564	65

Font: Elaboració pròpia a partir de la Memòria del CPF 2017

Quadre 2.1.5

Ajuts al bosc privat. Distribució territorial dels ajuts superiors al 4% de la dotació total. Període 1994 – 2013

Comarca	% ajuts superiors al 4%	Superfície privada en ha
Selva	17	77.783
Bages	,4	76.526
Berguedà	10,7	84.575
Solsonès	128,7	70.535
Vallès Oriental	8,5	47.295
Osona	8,3	86.981
Baix Empordà	6,3	35.393
Alt Empordà	6,2	82.464
Ripollès	4	62.280
TOTALS	82,1	623.832

Font: Foment de la gestió dels boscos de titularitat

privada a Catalunya.

Generalitat de Catalunya. Centre de la Propietat Forestal(2017) i elaboració pròpia

Quadre 2.1.6

Ajuts al bosc privat. Convocatòria 2017

Concepte	Quantitat en €	% sobre el total
Ajuts a la gestió forestal sostenible en finques de titularitat privada per a l'any 2017, corresponents a la millora de la xarxa viària per a la gestió dels boscos i a les actuacions silvícoles de millora i generació de cicles ecosistèmics	3.045.614,04	61
Ajuts per a la gestió forestal sostenible en finques de titularitat privada per a l'any 2017, corresponents a les reforestacions i producció de tòfona, en el marc dels ajuts de mínimis	200.000,00	4
Ajuts a la gestió forestal sostenible en finques de titularitat privada per a l'any 2017, corresponents a la redacció i la revisió dels instruments d'ordenació forestal	1.010.102,96	20
Ajuts a la gestió forestal sostenible per a l'any 2016, per a la creació d'agrupacions i d'organitzacions de productors forestals	379.032,18	8
Ajuts a la gestió forestal sostenible en finques de titularitat privada per a l'any 2017, corresponent a la recuperació del potencial forestal	350.877,20	7
TOTAL	4.985.626,38	100

Font: Centre de la Propietat Forestal (Memòria 2017, pag 61)

Quadre 2.1.7

Ajuts al bosc privat.

Distribució final de la convocatòria 2017

Concepte	Quantitat en €	Percentatge %
Actuacions silvícoles	2.038.823	41
Redacció plans	1.010.103	20
Organització productors	579.032	12
Restauració	350.877	7
Xarxa viària	1.006.790	20
TOTALS	4.985.626	100

Font: Elaboració pròpia a partir de la Memòria del CPF 2017 (pag. 73)

Quadre 2.1.8
Ajuts al bosc privat. Actuacions silvícoles 2017

Concepte	Quantitat en €	Percentatge %
Tallades selectives	806.216	39
Selecció de tanys	566.749	28
Aclarida de plançonada	324.612	16
Aclarida de millora	246.490	12
Estassada de sotabosc	94.756	5
TOTALS	2.038.823	100

Font: Elaboració pròpia a partir de la Memòria del CPF 2017 (pag 73)

Quadre 2.1.9
Instrument d'ordenació (IOF) vigents, 2017

Comarca	Superfície forestal privada (ha)	Nombre total de IOF	Superfície forestal ordenada (ha)	% superfície ordenada	Nombre de PTGMF (1)	Nombre de PSG(2)
Alt Camp	27.622	42	4.898,32	17,73	37	5
Alt Empordà	82.464	169	29.954,82	36,32	145	24
Alt Penedès	28.067	42	4.954,35	17,65	33	9
Alt Urgell	76.867	60	17.746,65	23,09	57	3
Alta Ribagorça	11.863	1	394,61	3,33	1	0
Anoia	49.391	116	10.927,59	22,12	89	27
Bages	76.526	350	43.733,27	57,15	319	31
Baix Camp	34.742	18	1.294,42	3,73	14	4
Baix Ebre	28.136	9	3.433,13	12,2	8	1
Baix Empordà	35.393	110	10.603,22	29,96	84	26
Baix Llobregat	23.836	30	3.695,13	15,5	28	2
Baix Penedès	15.722	11	986,87	6,28	10	10
Barcelonès	2.831	0	0	0	0	0
Berguedà	84.575	375	57.686,49	68,21	343	2

Cerdanya	14.716	8	3.917,79	26,62	6	4
Conca de Barberà	30.436	17	1.162,30	3,82	13	2
Garraf	11.635	9	741,67	6,37	7	3
Garrigues	30.975	5	409,18	1,32	2	35
Garrotxa	58.144	203	26.059,24	44,82	168	25
Gironès	37.046	115	9.280,96	25,05	90	37
Maresme	24.816	94	5.476,69	22,07	57	11
Moianès	27.230	133	15.334,02	56,31	122	0
Montsià	16.546	1	938,2	5,67	1	6
Noguera	64.672	53	7.882,16	12,19	47	24
Osona	86.981	400	50.720,87	58,37	379	3
Pallars Jussà	57.552	19	3.316,37	5,76	16	4
Pallars Sobirà	36.294	11	899,3	2,48	7	8
Pla d'Urgell	936	0	0	0	0	0
Pla de l'Estany	15.247	46	3.697,53	24,25	38	8
Priorat	36.178	20	1.871,90	5,17	14	6
Ribera d'Ebre	46.043	16	2.958,73	6,43	11	5
Ripollès	62.280	188	29.608,39	47,54	176	10
Segarra	22.351	33	3.767,37	16,86	31	2
Segrià	24.381	2	72,42	0,3	1	1
Selva	77.783	358	39.339,40	50,58	280	78
Solsonès	70.535	248	36.978,54	52,43	240	6
Tarragonès	10.817	3	208,43	1,93	3	0
Terra Alta	33.527	9	1.586,38	4,73	4	5
Urgell	8.721	0	0	0	0	0
Val d'Aran	5.343	0	0	0	0	0
Vallès Occidental	32.951	75	9.554,78	29	67	8
Vallès Oriental	47.295	220	16.410,95	34,7	159	61
TOTALS	1.569.466	3.619	453.221,48	28,88	3107	511

Font: Centre de la Propietat Forestal. Memòria 2017

(1) Pla Tècnic de Gestió i Millora Forestal

(2) Pla Simple de Gestió

Quadre 2.1.10.
Programa de Restauració i Millora Forestal. Associacions de propietaris forestals i ajuntaments participants. Diputació Barcelona. Any 2011

Nom de l'associació (any fundació)	Municipis associats	Superfície forestal associada (ha)
Berguedà Verd (2000)	Avià, Borredà, Casserres, Espunyola, Gironella, Montclar, Montmajor, Olvan, Puig-Reig, La Quar, Sagàs, Santa Maria de Merlès, Vilada, Viver i Serrateix	36.195
Bosc del Bages Nord (2001)	Callús, Castellnou de Bages, Navàs, Sant Joan de Vilatorrada, Santpedor, Súria	11.480
Serra de Rubió (2002)	Aguilar de Segarra, Castellfollit del Boix, Castellolí, Copons, Jorba, Òdena, Prats de Rei, Rajadell, Rubió, Veciana	24.052
Rebrot (2002)	Cardona, Castellfollit de Riubregós, La Molsosa, Llobera, Pinós, Riner, Torà	36.292
Bosc del Bages-Anoia (2003)	Aguilar de Segarra, Calonge de Segarra, Sant Pere Sallavinera, Fonollosa, Sant Mateu de Bages	16.751
Entorns de Montserrat (2003)	El Bruc, Castellbell i El Vilar, Castells de Galí, Collbató, Esparreguera, Marganell, Monistrol de Montserrat, Olesa de Montserrat, Rellinars, Sant Salvador de Guardiola, Sant Vicenç de Castellet, Ullastrell, Vacarisses, Viladecavalls	23.496
Bages – Vallès (2003)	Castellterçol, Gallifa, Granera, Monistrol de Calders, Mura, Sant Llorenç Savall, Talamanca	6.005
Premià de Dalt (2003)	Premià de Dalt, Vilassar, Cabrils	1.236
Tres Castells del Bages (2003)	Balsareny, Gaià, Sallent	9.476
Zona Penedès (2004)	Castellví de la Marca, Font-Rubí, Sant Martí Sarroca, Torrelles de Foix, Mediona	8.516
Bellmunt – Collsacabra (2004)	Manlleu, Montesquiú, Orís, Sant Pere de Torelló, Sant Quirze de Besora, Sant Vicenç de Torelló, Santa Maria de Besora, Sora, Torelló	13.800
Montnegre-Corredor (2004)	Arenys de Munt, Dosrius, Fogars de Tordera, Llinars del Vallès, Sant Celoni, Sant Cebrià de Vallalta, Sant Iscle de Vallalta, Tordera, Vallgorguina, Villalba Sasserra	20.500
Valls de Montcau (2005)	Pont de Vilomara, Mura, Navarxes, Sant Fruitós de Bages, Talamanca	9.874
Lluçanès (2009)	Alpens, Lluçà, Olost, Oristà, Perafita, Prats de Lluçanès, Sant Agustí de Lluçanès, Sant Bertomeu de Grau, Sant Boi de Lluçanès, Sant Martí d'Albars, Sobremunt	17.156
Moianès (2010)	Artés, Avinyó, Calders, L'Estany, Moià, Monistrol de Calders, Sant Feliu Sasserra, Santa Maria d'Oió	20.853
Serra de Miralles (2010)	Bellprat, Carme, Orpí, Pobla de Claramunt, Sant Martí de Tous, Santa Maria de Miralles, Santa Margarida de Montbui, Torre de Claramunt, Vilanova del Camí	11.239
	TOTAL SUPERFÍCIE FORESTAL PRIVADA ASSOCIADA	266.921

